

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lir.
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in krajevne italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO

Računi pri pošto čekovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-551

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO.

Forze corazzate dell'Asse all'attacco in Tunisia

9 apparecchi nemici abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 1 dicembre il seguente bollettino n. 920:

Sul fronte cirenaico, attività di elementi avanzati. Concentramenti di automezzi nemici, nella zona predescritta, sono stati bombardati da nostri velivoli. Apparecchi distrutti al suolo da caccia germanici.

Unità corazzate dell'Asse, appoggiate dall'aviazione, hanno agito contro forze anglo-americane in movimento nella regione tunisina. Alcuni prigionieri sono andati nelle nostre mani. In combattimenti, caccia-

ciatori italiani e tedeschi abbatterono 5 aeroplani britannici.

Incurioni su Palermo, Gela e Vita (Trapani) causarono notevoli danni. Le batterie contraeree colpivano due velivoli precipitati uno in mare e l'altro presso Stagno di Biviera. 5 uomini degli equipaggi sono stati catturati.

Le vittime dell'ultimo bombardamento su Torino e dintorni sommano a 14 morti e 8 feriti.

Dalla sua missione un idrosoccorso non è ritornato alla base.

Osne oklopne sile napadajo v Tunisu

9 sovražnih letal uničenih

Glavni štab Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 1. decembra naslednje 920. vojno poročilo:

Na fronti v Cirenaiki deavnost prednjih čet. Naša letala so bombardirala v predpuščavskem pasu zbiranje sovražnih avtomobilnih sredstev. Nemški lovci so na tleh razbili dve sovražni letali. Osne oklopne enote so ob podpori letalstva delovale proti premikajočim se angloameriškim silam v področju Tunisa. Nekoliko ujetnikov je ostalo v naših rokah.

Italijanski in nemški lovci so v boju zbili 5 britanskih letal.

Poleti nad Palermo, Gela in Vita (Trapani) so povzročili samo lahko škodo. Protiletalske baterije so zadele dve letali, od katerih se je eno zrušilo v morje, drugo pa v ribnik pri Bivieri. Ujetih je bilo pet posadke.

Pr. zadnjem bombardiranju Torina in okolice znašajo žrtve 14 mrtvih in 8 ranjenih.

S svojega pota se ni vrnil na oporišče en pomožni hidroplan.

Iz nemškega vojnega poročila

Nemško vrhovno poveljstvo pravi v svojem večernjem vojnem poročilu o operacijah v Sredozemlju in Severni Afriki:

Na fronti v Cirenaiki samo krajevni boji. Britanske kolone in neko letališče so bili napadeni z bombami in letalskim orožjem.

Nemško-italijanske oklopne enote so ob močni podpori letalstva napadle prodirajoče sovražne motorizirane kolone v Tunisu in zajele ujetnike. Bojna letala so podnevi in ponoči bombardirala pristaniške naprave v Boni in Alžiru, pri čemer je bila med drugim zadeta neka velika transportna ladja.



Finska odlikovarja za italijanske MASE

Helsinki, 1. dec. s. S tovariškim obredom je poveljnik finske obrambe pri Ladoškem jezeru izročil poveljniku italijanskih brzih motornih čolnov za nekatere teh čolnov odlikovanja finske mornarice. To dejanje, kakor je dejal med kratkim obredom poveljnik obrambe Ladoškega jezera, simbolizira veliko hvaležnost oboroženih sil Finske za uspešen doprinos k skupni protiboljševiški borbi, ki so ga doprinesle posadke brzih italijanskih čolnov na vodah največjega evropskega jezera, ko so se vedno zmagovalno izkazale v vseh nevarnostih proti močnejšem sovražnim silam.

V novembru so Nemci potopili 166 ladij z 1.035.000 tonami

Nemške pomorske in letalske sile so dosegle mesečni uspeh, ki je največji v sedanji vojni

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 1. dec. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje posebno poročilo:

Nemške letalske in mornariške enote so v novembru potopile skupno 166 sovražnih ladij s skupno 1.035.000 br. tonami. Uspeh meseca septembra 1942 je bil s tem za 23.500 ton prekošen. S tem je dosežen doslej največji rezultat v tej vojni.

Podmornice so uničile od tega v severnem in južnem Atlantiku, v Severnem morju, v obrobju Indijskega oceana in pred obalami severne Francoske Afrike 149 sovražnih trgovskih in transportnih ladij s skupno 955.200 tonami. Nemški brzi čolni so v Severnem morju in v Rokavskem prelivu potopili 8 ladij z 20.000 br. tonami. Oddelek bojnega letalstva so potopili 9 trgovskih ladij s 60.000 br. tonami. Težko poškodovanih, in sicer tako, da je večje število izmed njih mogoče smatrati kot popolnoma izgubljenih, je bilo od podmornic nadaljnjih 50 ladij, od letalstva pa 72 ladij. Pod najtežjimi vremenskimi in bojnimi pogoji so nemške podmornice potopile v novembru največje mesečno množico sovražnega ladjstva v tej vojni, ki uspeh, dosežen v septembru, prekasa za okoli 200.000 br. ton.

Izmed sovražnih vojnih ladij so nemške podmornice v novembru potopile 3 križarke, 6 rušilcev, 2 korvete in 1 podmornico. Poškodovale so s torpedi 1 nosilko letal, 2 križarki, 3 rušilce in več stražnih ladij. Letalstvo je potopilo 1 sovražno podmornico in 1 manjšo enoto. Poleg tega so bile poškodovane 1 oklopna ali težka križar-

ka, 4 nosilke letal in 28 križark, rušilcev in manjših ladij, deloma s ponovnimi zadetki.

V teh številkah težke izgube sovjetskega trgovskega in transportnega brodogradništva. Letalstvo je v novembru v Črnem morju, Kaspijskem morju, na dolnji Volgi in na Ladoškem jezeru potopilo 19 sovjetskih transportnih ladij, vlačilcev in drugih ladij razne velikosti, med njimi 2 petrolejski ladiji, 26 sovjetskih preskrbovalnih ladij je bilo poškodovanih. V letalskih operacijah velikega obsega je bila potopljena 1 sovjetska topničarka, 2 topničarki, 1 protiletalska ladja in 2 brza čolna, pa so bili poškodovani.

Delo podmornic Osi še vedno narašča

Berlin, 1. dec. s. Nemški 1st. komentirajo ogromne uspehe nemškega podmorniškega orožja v mesecu novembru in poudarjajo, da je bilo to prvenstvo doseženo v kaj neugodnih razmerah in okoliščinah. Kakor je znano, so lanske leto začele potopitve pojati prav v mesecu novembru. Letos pa se ne le niso zmanjšale, temveč so celo dosegle presenetljivo številko enega milijona 35 tisoč ton, kar pomeni, da podmornice Osi vedno bolj razširjajo svoj smrtonosni akcijski radij. Kar pa je še pomembnejše, je dejstvo, da postajajo napadi podmornic od dne do dne številnejši. Po vsem tem je razumljivo, ako je celo britanska admiral teta prisiljena sedaj priznati, da nemške podmornice delujejo kar v jatah.

ga najbližji tovariš. S tem povejem skuša očividno Stalin zavreti nadaljnjo upadanje borbena duha pri boljševiških četah.

Obnova cerkvenega življenja v zasedeni Rusiji

Varšava, 1. dec. s. Metropolit pravoslavne cerkve v vzhodnih deželah, se bo v kratkem podal na daljše potovanje po osvobojenih ruskih deželah. Obiskal bo predvsem Pskov, kjer bo opravil tudi razne obrede. Obisk tega visokega cerkvenega dostojanstvenika zasluži pozornost, kajti že na 25 let se noben škof ni podal v te, sedaj osvobodene ruske pokrajine. Takoj po obisku metropolita bo prebivalstvu razdeljen prvi cerkveni koledar pravoslavne cerkve, ki je bil nalas natiskan za osvobodene ruske dežele. Tako bodo mogli narodi po dolgi ukinitvi cerkvenih obredov spet zaznati svoje versko življenje in se približati svoji cerkvi.

Avdiencia v Kvirinalu

Rim, 1. dec. Nj. Vel. Kralj in Cesar je sprejel v zasebni avdienci Carla Richelmya, direktorja italijanskega Ilt-a v Bernu »Squila Italica«.

Rim, 1. dec. s. Danes je Nj. Vel. Kraljica in Cesarica sprejela v prvi avdienci v Kvirinalu gospoda Josna Lagerberga, izrednega poslanca in opočenega menista švedske na Kraljevem dvoru.

Vojaška pripravljenost španske mladine

Madrid, 1. dec. s. General Moscardo je izdal vseučilski milici, ko ji je predstavil njenega poveljnika polkovnika generalnega štaba Rafaela Alvareza Serrana, pogumno drveno povelje, v katerem poudarja med drugim popolno povezanost vojske in vseučilske mladine, ki daje vojski rezervne oficirje, izobražene tako, kakor to zahteva moderna vojna. Tako se kaže tudi popolna povezanost znanosti in orožja, kakor jo je želel general Franco in ki bo španiji omogočila, da bo lahko zavarovala svoje zmage in pripravila nova velika dejanja, ki so ji določena po Božji previdnosti.

Madrid, 1. dec. s. V spomin dijakom madridskega vseučilišča, ki so padli na vzhodnem bojišču kot prostovoljci v Sinji diviziji, je bila tu danes verska svečanost, ki so se je udeležile številne osebnosti in dijaška predstavnost, med tem ko je bil družstvu mater padlih na bojišču izročen prapor sinje divizije.

Madrid, 1. dec. s. Šef nacionalistične stranke v Španiji Homens je izročil tajniku tranke ministru Arrese 20.000 pezet kot darilo stranke za božične nagrade sinji diviziji.

Začetek delne mobilizacije v Španiji

Madrid, 1. dec. s. Mobilizacija letnika 1941, ki se je začela včeraj, se je izvršila po vsej Španiji v popolnem redu, navdušenju in disciplini. Velik del mobilizirancev so bivši bojevniki in njihov povratek pod zastavo je bil povod za domoljubno navdušenje. Tisk naglašja, da so vsi na tačivne uradi poslovali odlično, ter slavi domoljubni duh, s katerim je prebivalstvo sprejelo vpoklicane.

Indokina ostane zvesta maršalu Petainu

Saigon, 1. dec. s. Doznava se, da je podadmiral Decoux, generalni guverner Francoske Indokine, znova potrdil svojo lojalnost in svojo udanost vladarju maršalu Petainu. V posebnem poročilu vladi izjavlja, da so vse pokrajine Indokine zveste višji vladi.

Upadanje borbenosti pri sovjetskih vojaki

Berlin, 1. dec. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so na področju pri Toropcu našli Stalinovo povelje št. 139, ki odreja med drugim takojšnjo ustrelitev slehernega vojaškega rdeče armade, ki bi se oddaljil več kot 20 metrov od glavne bojne črte. Ustrelili

Sin indijskega podkralja ostro obsoja Churchillovo in Rooseveltovo politiko

Berlin, 1. dec. s. Sinoči se je v družbi inozemskih in finančnih britanskih ministrstev za Indijo John Amery pogovarjal z italijanskimi novinarji v Berlinu. Potrdil je svoja čustva in svoje poglede, ki so v popolnem nasprotju s sedanjo politiko britanske vlade, in je dejal med drugim, da vojna, ki jo Anglija vodi proti silama Osi, pa naj se zaključijo kakor koli, ne bo mogla pomeniti nikake dobrote za njegovo državo. Mladi Amery, ki je pol svojega življenja prebil v Franciji ter je bil dolgo let sotrudnik agencije Reuters, je nadalje ostro obsodil sistem britanske propagande, ki da sloni izključno na laži, tneedencnosti in potvarjanju resnice, pripominjajoč, da je vse angleško življenje preveč pod nesrečnim vplivom židovstva.

Prav ta vpliv, je dejal Amery, je bil vzrok, da je Anglija zagrabila strahovito napako, ko je sprožila sedanji konflikt, ki nima za Anglijo nikake logične osnove. Doselej so v tej vojni pridobile samo Zedinjene države na škodo moje države in to najbolj zgovorno dokazuje, da gre za ti-

pično židovsko vojno, čemur se ne smemo čuditi, ako pomislimo, da židje obvladujejo velik del politike in javnega življenja v Angliji, med tem ko v Rooseveltovi Ameriki vrše popolno nadzorstvo nad vsem življenjem in se od tam pripravljajo tudi na svetovno gospodstvo. Vendar pa so v Angliji mnoge osebe, zlasti v višjih krogih, ki so nasprotne sedanji Churchillovi politiki, zlasti po sramotni zvezi ob anglosaških veselih s Sovjetsko zvezo.

Amery je končno obsodil vojno proti Japonski, v katero so Anglijo pahnille Zedinjene države, med tem ko Japonci niso imeli nobenega razloga, da bi nasprotovali britanski ocesanski politiki. Amery je zaključil svoje izjave italijanskim novinarjem s pripombo, da je Churchill izdal evropsko civilizacijo, ker je na široko odprl vrata evropskega kontinenta novemu severnoamerišnemu imperizmu, ki mu je omogočil, da se je postal Afrike, ki bi morala ostati kontinent izključno evropskega vpliva.

Intenzivno znanstveno delo v vojni

Seja nacionalnega zavoda za proučevanje renesance

Firenze, 1. dec. s. Pod predsedstvom akademika Giovannija Papinija se je sestel svet nacionalnega zavoda za proučevanje renesance. Svetu se je pridružil se ministrstvo za narodno kulturo. Po predčanju proračunov je predsednik obrazložil delovanje te ustanove v preteklem letu in je postavil odboru predloge za delo v prihodnjem letu. Papini je nato govoril o odnosih z glavnimi inozemskimi kulturnimi središči, kjer so bile ustanovljene sekcije tega zavoda. O delovanju italijanskih sekcij, zlasti pa lombardskih, ki so priredile med drugim razstavo ljudskih listov in knjig v dobi lombardskega preporoda, kakor tudi o publikacijah osrednjega zavoda, je prav tako poročal predsednik.

Odbor je z odobritvijo ministrstva za narodno kulturo nato sklenil ustanoviti v svojem okviru narodni odbor »Michelangelo«, kot posebno središče studij in pobud za globlje poznavanje tega italijanskega veleuma in je bil v ta namen določen tudi prvi kredit za dela, ki naj bi se v tem okviru izvršila. Razen tega je odbor sklenil, da se bodo prihodnje pomlad vršila predavanja o preporodnem pesništvu v zvezi s komentarjem umetniških del.

Končno je odbor sklenil otvoriti v aprilu prihodnjega leta posebno fototeko, ki vsebuje že sedaj nad 40.000 fotografij, in biblioteko zgodovine umetnosti, ki bo dopolnila fototeko. Profesor Salvi je predložil načrt za proslavo velikega aretinskega humanista Leonarda Brunija ob priliki 500-letnice njegove smrti.

Zanimivo predavanje italijanskega znanstvenika v Zagrebu

Zagreb, 1. dec. s. V tukajšnjem Italijanskem kulturnem zavodu je imel prof. Corrado Gini, dekan fakultete demografske vede na Kr. vseučilišču v Rimu, predavanje o krizi meščanstva. V predavanju je poudaril vzroke propadanja tega sloja, ki izhajajo v glavnem iz oslabitve družine. Govornik je nato v podrobnostih analiziral demografske in komunistične režime v njih odnosu do demografske politike ter v luči logike in dejstev prikazal njih pomanjkljivosti, nato pa politiko, ki so jo na tem področju izvajale države Osi. Poudarjal je notranjo povezanost te politike, ki tudi ni

bila brez težko, a je nakazal tudi utrope ki jih lahko obvladajo.

Predavanja, ki je vzbudilo splošno odobravanje, se je udeležil tudi Kr. italijanski poslanik Casertano, radalji Kr. generalni konzul in druge italijanske oblasti ter zastopniki hrvaške vlade, dekani raznih fakultet in številni profesorji.

Novi člani Akademije

Rim, 1. dec. s. Na Ducejev predlog in v dogovoru z ministrstvom za narodno kulturo, so bili imenovani nekateri novi akademiki. Tako sta bila imenovana Giorgio Pasquali in Giuseppe Ungaretti za akademika Italije na leposlovnem področju v zamenjo obeh umrlih akademikov Giulia Bertonia in Paola Emilia Pavolinija.

Giorgio Pasquali je bil rojen 2. aprila 1885 v Rimu in je profesor na vseučilišču v Firenci. Trenutno je eden izmed najboljših poznavalcev klasične filologije. S tega področja zasluži pozornost zlasti njegova dela o neoplatonskih tekstih, o življenju Euzebija in o Pausaniji Kalimahu. Zelo zanimiva so tudi njegove študije o Horacijevi liriki, o Menandru in o Teofrastu. Pasquali je razen tega izdal kritično izdajo »Pisem« Gregorija iz Nice ter je posvetil posebno pozornost tudi klasičnim besedilom in kritični metodologiji. Poleg drugih del je treba navesti tudi njegovo delo »Filologija in zgodovina« in delo, ki ga je izdal skupaj z avtorjem P. Calamandrei-jem o »Vseučilišču bodončnosti«.

Giuseppe Ungaretti je bil rojen v Aleksandriji v Egiptu 10. februarja 1898, študiral je v Parizu in je leta 1914. prišel v Italijo in se udeležil italijansko-avstrijske vojne. Bil je član redakcije lista »Il Popolo d'Italia« ter je pisal v mnoge italijanske in inozemske liste. Od leta 1937, da je bil profesor italijanske literature na vseučilišču v San Paulu v Braziliji, od koder se je spet vrnil v Italijo, in je prevzel stolico solohne literature na rimskem vseučilišču. Kot pesnik je Ungaretti dosegel splošno priznanje.

Tokio, 1. dec. s. Vlada je odobrila ustanovitve urada za zaščito lastnine Japoncev, ki so internirani v sovražnih deželah. Za šefa tega urada, ki tvori estavni del zunanjega ministrstva, je bil imenovan bivši japonski poslanik v Egiptu Suzuki.

Položaj se vedno bolj stabilizira

Nemške in zavezniške čete sproti blokirajo poskuse sovražnih vdorov — Sovjeti izgubljajo pobudo

Berlin, 1. dec. s. V pristojnih vojaških krogih so danes izjavili, da se Sovjetom tudi v zadnjih 24 urah ni posrečilo doseči nikakega pomembnih uspehov. Glavne nemške in zavezniške voje črte so nedotaknjene, med tem ko te čete sproti blokirajo poskuse lokalnih vdorov. Obrambni boji so se nadalje zelo hudi, vendar je na dan, da se položaj sprito učinkovitosti protitankov nemškega vrhovnega poveljstva vedno bolj stabilizira in da boljše polagoma že izgubljuje pobudo. Seveda se njihov napadi še nadalje vodijo z vso silovitostjo, očitno v nadi, da bi za vsako ceno zisili položaj, ki bi bil zanje ugoden. Sovjetsko poveljstvo se namreč dobro zaveda, da se ob vsakem dnevu, ki mine, vedno bolj oddaljuje nade v urenjenje strateškega cilja, ki ga je zasnanj Stalin. Skratka, zmaga mu uhaia, med tem ko bi utegnile imeti ogromne izgube med katerimi je treba navesti nad 1000 tankov v razdobju komaj 15 dni, najhujše posledice. Ni seveda izključeno, da ne bi Stalin poskušal kakega skrajnega napora in vrge v borbo vse razpoložljive rezerve, da bi dosegel, če ne drugega, vsaj prestžni uspeh in da bi tako prepričal Roosevelta, da je njegovo vojno gradivo vsakega v dobrih rokah. Naj bo že kakor koli, nobene dvoma ni, da bi bil tak napor obsojen na isti neuspeh, sprčo smrtonosne nemške in zavezniške obrambe.

Berlin, 1. dec. s. Hude borbe južno-vzhodno od Ilmenskega jezera so se nadaljevale tudi na dan 30. novembra. Po informacijah agencije je DNE so boljševiski napadi nemške voje črte s kakimi 40 tanki in velikimi topniškimi oddelki, a jih je ogenj težkega in lahkega orožja nemške pehote odbil. Na bližnjem odseku so Sovjeti poskušali predor skozi voje črto, a tudi tam sovražna akcija se je izjavila, še preden so boljševiski dospeli do nemških bojnih črt. Sovražne izgube so bile znatne, uničenih je bilo med drugim 26 tankov.

Helsinki, 1. dec. s. Finsko vrhovno poveljstvo sporoča: V zadnjih 24 urah so Sovjeti z ogromnimi silami ponovno napadali finske postojanke na srednjem in

Prof. Alfonz Paulin

Ljubljana, 2. decembra. Včeraj je umrl v Ljubljani sloški svetnik, profesor in ravnatelj univ. botaničnega vrta Alfonz Paulin, častni član prirodoslovne Akademije znanosti in umetnosti in član Akademije ljubljanske. Z njegovo smrtjo se je dopolnilo življenje, ki je bilo vse posvečeno neumornemu duševnemu delu. Pokojni, ki je kljub visoki starosti 90 let do zadnjih ur ohranil izredno duševno čisto in svežost, je v svojem znanstvenem delu dosegel važne uspehe, ki bodo ohranili njegovo ime za dolgo časa. Bil je nestor naših botanikov in naš najbolj znani znanstvenik botanik konec preteklega in v začetku sedanjega stoletja.

Rodil se je 14. septembra l. 1853. v Turnški graščini pri Krškem. V začetku se je šolal v Ljubljani, višjo šolo pa je obiskoval v Novem mestu. Po maturi je l. 1873. odšel v Gradec, kjer je študiral na tamkajšnji univerzi prirodopis, matematiko in fiziko do l. 1878. Ker je dobil državno stipendijo, je nato odšel v Trieste, kjer je izpopolnjeval svoje znanje na zoološki opazovalni postaji. Nekaj časa je tudi sodeloval s prof. Harnesom pri raziskavanju devonjskih skladov na srednjem stajerskem. Leta 1878. je položil izpite za profesorja prirodopisa. Še istega leta je bil vpoklican v vojaško službo in se je udeležil zasedbe Borne in Hercegovine. Vrnil se je domov težko bolan, tako da je bil dolga časa v bolnišnici. Bil je matematik in fizikalni študij še leta 1880.

Pokojni prof. Paulin je služboval vse svoje življenje v Ljubljani. Najprej je bil suplent na ljubljanski realki, pozneje pa 30 let profesor na ljubljanski gimnaziji. Leta 1907. je postal sloški svetnik. Leta 1910. je bil na lastno prošnjo upokojen. Ob slovesu iz aktivnega šolskega dela mu je bilo izraženo priznanje za vse njegovo delo, hkrati pa je bil tudi odlikovan z viteškim križcem.

V šoli je bil prof. Paulin vzoren učitelj in je zlasti naveličal mladino za rastline. Napisal je »Prirodopis rastlinstva«, ki je bila prva izvirna učna knjiga za poučevanje botanike v nižji gimnaziji in velja še danes za eno najboljših in najzanimivejših. Prof. Paulin pa je bil znan daleč po svetu tudi po svojem znanstvenem delu na področju botanične sistematike, floristike in rastlinske geografije. Njegovo botanično znanstveno delo se je zlasti poglobilo in postalo plodno, ko je bil l. 1888. imenovan za vodjo in kustosa botaničnega vrta, ki ga je ustanovil v Ljubljani l. 1889. guverner francoskih ilirskih provinc Marmont. Prof. Paulin je našel tu vsepolno zelo nevarnega dela, ki se ga je lotil z največjo ljubeznijo. Preveč prostora bi zahtevalo, če bi hoteli

v tem okviru opisati vse njegove napore in zasluge. O uspehih, ki so bili pod njegovim vodstvom doseženi v botaničnem vrtu je sam stalno poročal v »Izvestjih ljubljanske gimnazije«. L. 1912. je opisal ob stoletnici zgodovino botaničnega vrta. Hkrati se je množilo število njegovih znanstvenih spisov. V teh je poročal o rezultatih svojih florističnih in geobotaničnih raziskovanj.

Kasneje je svoje raziskovalno delo že razširil na ekološko-fitosociološko področje. Vsa ta njegova dela so izredne važnosti za našo domačo floro in bodo še dolgo tvorila podlago za dela vseh naših znanstvenikov prirodopiscev. Prof. Paulin je vodil botanični vrt na posebno željo deželne vlade tudi potem, ko je bil kot srednješolski profesor že upokojen, tja do l. 1920. Njegova je zasluga, da je mogla naša mlada univerza prevzeti to ustanovo že sistematično urejeno in bogato izpopolnjeno. Po ustanovitvi univerze so ga povabili, da bi prevzel mesto profesorja botanike. Častno poudarimo pa je pokojni odklonil, pač pa sprejel ponovno dolžnost vodje univerzitetnega botaničnega vrta. Kasneje pa je vendarle sedel za predavalno mizo na univerzi, kjer je dve leti tomčil prirodnostni rastlinski sistem.

Znanstvenemu delu pa se še vedno ni odpovedal. Izdal je še l. 1929 štiri centurije svojega znamenitega herbarija. Po 50 letih del je bil l. 1931 upokojen. Svoje delo je nadaljeval še na svojem domu. Njegov herbarij šteje sedaj 2000 vrst. V njem so zbrane domače vse rastlinsko-geografsko in floristično važne cvetnice in praprotnice iz slovenskih krajev. Na ozemlju Slovenije je pokojni profesor odkril in našel nad 80 rastlinskih vrst, nad 15 vrst, nad 20 oblik in več kot 20 križancev, ki so bili prej v naših krajih neznan. Pri številnih pa je izpopolnil podatke. S svojim delom je pomagal mnogim znanstvenikom. Njegovo delo mu je pridobilo izreden sloves. Zaradi zaslug, ki si jih je pridobil, so ga imenovali matematično-prirodoslovni razred slovenske akademije znanosti in umetnosti za svojega dopisnega člana. Muzejsko društvo za častnega člana, prav tako pa tudi Prirodopisno društvo.

Prof. Paulin zapušta torej za seboj veliko vrzel. Vsi slovenski znanstveniki in z njimi vse slovenski narod mu bodo za njegovo delo vedno hvaležni in ga bodo ohranili v najlepšem spominu. Njegovo ime bo ostalo trajno zapisano na častnem mestu.

Pogreb pokojnega prof. Paulina bo jutri ob 3. popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Zalah. Vsemu sorodstvu, posebno pa še globoko prizadeti sestri ge. Hedviki Martinkovi izrekamo iskreno sožalje!

Izpred okrožnega sodišča

Kaznive mahinacije s poverjenimi življskimi nakaznicam — Ker je glavni krivec odsoten, so bili obsajeni samo prodajalci oziroma kupci

Ljubljana, 2. decembra. Mali kazenski senat je razpravljal včeraj pod predsedstvom sod. Rajka Lederhase ter prisednikov sodnikov dr. Julija Felaherja in dr. Ranta o obtožbi zoper pet obtožencev, ki so konec januarja oziroma v začetku februarja zagrešili večje kaznive mahinacije z življskimi nakaznicami. Uslužbenec mestne občine 34 letni Jože Vrhovec je konec januarja raznašal za mestni prehranjevalni urad nakaznice za racionirana živila za mesec februar. V njegovo območje sta med drugim spadali tudi Jenkova in Jesenkova ulica. Priložnost ga je premamila, da je na 18 oddajnih potrdil mestnega poglavarstva za živilske izkaznice ponaredil podpisne družinskih poglavarjev, pristavil kakor je bilo potrebno, datum »oddaje« in svoj lastnorčni podpis. Poneverba je bila izvedena zelo nativno. Tudi storilcu je moralo biti jasno, da mu bodo takoj prišli na sled, ker bodo stranke, ki niso prejele nakaznic, reklamirale. Prizdal je na ta način zase 72 nakaznic, in sicer 62 rednih in 10 dodatnih.

Vrhovec je sedaj odsoten iz Ljubljane. Zato se včeraj proti njemu razprava ni vršila in je bilo postopanje izloženo. Pač pa so se morali zagovarjati trije, ki so te nakaznice prodajali oziroma kupovali. Vrhovec je namreč, kakor navaja obtožnica, 45 nakaznic prodal neugotovljenim osebam, 27 pa jih je izročil v prodajo 33 letnemu zavarovalnemu potniku Rajku Lubeju. Ta jih je 17 prodal 60 letni upokojenki Franciški H. nadzornici kuhinje v gostilni Sunara, 5 jih je kupil 42 letni Jože Z., dočim za tri niso mogli dognati, kdo jih je kupil.

Obtoženi Rajko Lubej, ki prestaja sedaj v zaporu daljši kazni, je sodelovanje in prodajo priznaval. Z Vrhovcem sta se poznala že od mladi. Konec januarja mu je povedal, da ima krušne nakaznice za prodajo. Za denar se mu je zelo mudilo. Lubej se mu je ponudil, da mu jih prodaja. Hotel je imeti 25 lir za nakaznico. Ker pa Lubej ni imel potrebnega denarja in tudi ni mogel takoj najti človeka, za katerega je vedel, da bi jih kupil še dražje, tako da bi tudi on nekaj zaslužil, je ponudil nakaznice v zastavo obtoženki H. Vzela jih je 12 in mu dala za vsako po 30 lir. Kakor je obtožence trdil pred senatom in kakor se je potem zagovarjala tudi H. sta se izrecno dogovorila, da bo Lubej prinesel posojen denar nazaj in da mu bo H. nato vrnila tudi nakaznice. Ker pa Lubej ni imel denarja in se mu tudi ni posreželo najti primernega kupca, so izkaznice — kolikor je njun zagovor resen — ostale obtoženki H. Med tem je Lubej sedem nakaznic prodal obtoženci Z. Eno mu je plačal po 30, šest pa po 35 lir. Kasneje jih je še pet prinesel k H., ki se prav nič ni zanimala odkod ima Lubej toliko življskih nakaznic, temveč jih je prevzela. Ko je poneverba prišla na dan in so Vrhovec aretirali, so napravili preiskavo tudi pri H. Našli so pri njej vseh 17 kupljenih kart neizrabljenih, zastavljenih karto četrtega obdobja 29 letnega avtomobila Vekoslav B. in še tri druge z raznimi imeni. Nadaljnja preiskava za zadnje tri nakaznice ni mogla ugotoviti lastnikov, ker se je izkazalo, da osebe z imeni, kakršna so

bila napisana na nakaznicah, sploh ni v Ljubljani. Drugoobtoženi Jože Z. je priznaval v celoti, da je kupil od Lubeja 7 življskih nakaznic. Zankal je, da bi se s tem profesionalno pečal. Karte so bile brez glave. Kasneje jih je prodal naprej. Zagovarjal se je, da je kupil nakaznice zato, ker se z službo v svoji trgovini s sadjem ni mogel preživljati.

Podobno kakor Lubej se je zagovarjala tudi obtoženka H. Na vprašanje, zakaj Lubej ni vprašala, odkod ima toliko nakaznic, je dejala: »Mislim, da jih raznašala in da mi jih zastavljala samo začasno.« Glede nakaznic z imeni neznanih oseb, ki smo jih omenili že zgoraj, ni mogla dati pojasnila, komu pripadajo. Bila je mnenja, da jih je morala dobiti od strank, ki so v gostilni abonirane na hrano.

Cetrti obtožence, katerega živilsko nakaznico so tudi našli pri preiskavi v posesti H., se je zagovarjal, da je nakaznico zastavil za 20 lir, češ da je bil bolan in je nujno potreboval denar. Zastavil je zanj nek njegov sestanovelec. Ko ga je na naslednji dan poslal s posojenim denarjem, naj reši nakaznico, so jih karabinerji že odnesli.

Državno tožilstvo — obtoženo je na včerajšnji razpravi zastopal državni tožilec Branko Goslar — je ugotovilo, da so se obtoženci pregrešili po naslednjem zakonih predpisih: Jože Vrhovec je zagrešil zločinstvo zoper službeno dolžnost po § 397-II kz in zločinstvo napravljajanja lažnih listin po § 215-I kz, končno pa še prestopke po čl. 1 in 6 naredbe Visokega komisarija za Ljubljansko pokrajino z dne 15. julija 1941. Lubej je zakrivil trikratni prestopki. Jože Z. dvakratni. Vekoslav B. enkratni in Franciška H. štirikratni po členih že omenjenih uredb Visokega komisarija. Lubej je tudi v povratku po § 76-II kz.

Po krajšem posvetovanju je senat spoznal tri obtožence za krive, dočim je Vekoslav B. oprostil. Obsojeni so bili: Rajko Lubej na 6 mesecev zopora, Jože Z. na 1 mesec zopora in 100 lir denarne kazni; in Franciška H. na dva meseca zopora in 100 lir denarne kazni.

Iz pokrajine Trieste

— Vsak dan nesreče. 60letna gospodinja Marija Gasparre iz Androne je padla na trgu Tommaso pri izstopanju iz tramvaja in se pobila po glavi. 19letni dečev Pavel Tadda iz S. Pietra del Carso je padel po stopnicah železniške postaje v Prosecco in se poškodoval po čelu. Triletna Adele Malicar iz ulice Campanelle je padla v čeber vrele vode. Po prevozu v bolnišnico je umrla za opeklinam. 39letni dečevce Silvano Riccobon iz ulice S. Giusto 15 je dobil v pokriti mestni tržnici občutne opekline s tekočim parafinom. Po desnem kolenu se je potekel pri izstopanju iz filovije v ulici Franca 50letni Battaglia. Poškodbe na levi nogi ima 17letni Ivan Ramelli iz Cologne in Monte 122. Povozil ga je neki motokidist. Po vsem telesu ima poškodbe 53letni Ferdinand Wakderstein iz ulice Settefontane 101. Poškodval se je med delom v pristaniškem skladišču v Triestu. Vsi ponesrečenci so bili prepeljani v triestinsko bolnišnico Kraljice Helene.

Nagrada ob priliki rojstva dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Grkišci Jožetu in Mariji iz Bušinj vasi 45, občina Metlika — okolica ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku L 600.

Izmena nadzorovalca železničarskih združb

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino upošteva, da fašist Cezar Guglielmotti ne biva stalno v Ljubljani in zato ne more opravljati poslov odposlanca Visokega komisarija glede nadziranja železničarskih združb, ki niso spojene v Društvo železničarjev Ljubljanske pokrajine, odloča:

1. Namesto fašista Cezarja Guglielmottija se imenuje za odposlanca Visokega komisarija za nadzorovanje naslednjih združb: 1. Cooperativa economica generale tra ferrovieri della provincia di Lubiana — Splošna gospodarska zadruga železničarjev Ljubljanske pokrajine, zadruga z o. j.; 2. Cooperativa per la costruzione di case e per il credito tra ferrovieri della provincia di Lubiana c. r. a. g. l. — Stavbna in kreditna zadruga železničarjev Ljubljanske pokrajine, zadruga z o. j.; 3. Cooperativa di credito fra ferrovieri della provincia di Lubiana c. r. a. g. l. — Kreditna zadruga železničarjev Ljubljanske pokrajine, zadruga z o. j.; 4. Cooperativa di consumo fra ferrovieri della provincia di Lubiana c. r. a. g. l. — Nabavljalna zadruga železničarjev Ljubljanske pokrajine, zadruga z o. j.; 5. Cooperativa per l'Apicoltura fra ferrovieri della provincia di Lubiana c. r. a. g. l. — Čebelarstva zadruga železničarjev Ljubljanske pokrajine z o. j.; 6. «Domus» Associazione fra ferrovieri della provincia di Lubiana — «Dom» društvo železničarjev Ljubljanske pokrajine; 7. Associazione di sussidio tra ferrovieri in servizio ed in pensione della provincia di Lubiana — Podporno društvo službovalcev in upokojenih železničarjev Ljubljanske pokrajine;

8. Biblioteca ferroviaria di Novo mesto — Železničarska knjižnica v Novem mestu, fašist Septimij Bonetti s področjem po členu 3, in 4. naredbe z dne 18. novembra 1941-XX. št. 157.

Ta odločba stopi takoj v veljavo in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino. Ljubljana, dne 26. novembra 1942-XXI. Visoki komisar: Emilio Grazzoli

Izmena izrečnega komisarija pri Rdečem križu

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi čl. 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XX. št. 291, in glede na dejstvo, da je izredni komisar pri Rdečem križu v Ljubljani major Anton De Nakich, ki je bil imenovan z odločbo z dne 6. februarja 1942-XX. št. 12, že daljša bolan in se mora nadomestiti odloča:

Na mesto zaradi bolezni odsotnega majorja De Nakicha se imenuje za komisarija pri Rdečem križu v Ljubljani prvi kapetan zdravnik Italijanskega Rdečega križa dr. Franc Baccari.

Ta odločba stopi takoj v veljavo in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino. Ljubljana, dne 26. novembra 1942-XXI. Visoki komisar: Emilio Grazzoli

Delitev marmelade

V mesecu decembru bo dobila marmelado v mestu Ljubljani samo mladina do 18. leta in sicer po 1 kg na osebo na odrezek »Se dodatne življske nakaznice« GMabc.

Delitev fižola za mesec december

V mesecu decembru bodo dobili ljubljanski potrošniki pri svojih trgovcih po 1 kg fižola na odrezek »H« decembrske življske nakaznice.

Delitev jaje

Te dni bodo razdeljene prebivalstvu mesta Ljubljane naslednje količine jajc:

1. otrokom od 3. leta po 3 jajca,

2. mladini od 3. do 18. leta po 2 jajci in

3. vsem ostalim osebam po 1 jajce.

Jajca bodo dobili potrošniki:

a) proti predložitvi nabavne knjižice za meso po 1 jajce na vsako osebo;

b) na odrezek »R« nove dodatne decembrske življske nakaznice »GM«, ki jo ima mladina do 18. leta po 1 jajce in

c) na odrezek »K« iste nakaznice, katerega pa imajo samo otroci do 3. leta, po 1 jajce.

Potrošniki bodo dobili jajca po naslednjem razporedu:

pri trdi Pogačnik Franc: Bleiweisova 33;

2. in 3. decembra potrošniki z začetno črko A—D

4. in 5. decembra s črko E—G

7. in 9. decembra s črko H—J

10. in 11. decembra s črko K—L

12. decembra pa s črko M—O

pri trdi F. Niklešbacher. Pražakova ulica:

2. in 3. dec. potrošniki z začetno črko P

4. in 5. decembra s črko R

7. decembra s črko S in S

9. decembra s črko T in U

10. in 11. decembra s črko V—Z.

Iz Hrvatske

— Pohod zagor. kuh. delavcev k Poglavinu. Na s. j. župnega sveta KRS v nedeljo 22. novembra v Varaždinu je bilo sklenjeno prirediti pohod zagorskih delavcev k Poglavinu v Zagreb po vzoru pohoda delavcev iz Karlovca, Osijeka in drugih mest. Zagorski delavci se odpeljejo v Zagreb s posebnim vlakom. Tako bi bila posvečena zvestoba in udanost 15.000 delavcev iz velike župe Zagorje, med katerimi je tudi mnogo rudarjev.

— Hrvatski sabor za siromašno delavsko mladino. Predsedstvo hrvatskega državnega sabora je darovalo 50.000 kun za siromašno delavsko mladino, ki se uči v zagrebških šolah.

— Razstava hrvatske fotografije v Berlinu. Hrvatski fotografi so priredili že več razstav svojih del doma, v Sorfidi in Bratislavi. Zdaj jih pa razstavljajo v Berlinu.

Tam je bila svečana otvoritev razstave 4. novembra. Otvoritvi so prisostvovali mnogi dostojanstveniki. V kratkem pa priredijo hrvatski fotografi razstavo svojih del še v Bukaresti, Madridu, Barceloni in Rimu, spomlad pa tudi na Finskem.

— Smrt uglednega hrvatskega pripovednika in znanstvenika. Pred dobrim mesecem je umrl v Splitu znani hrvatski pripovednik in znanstvenik prof. dr. Vinko Lozovina. Napisal je več knjig in znanstvenih razprav, ki so bile objavljene v hrvatskih revijah. Nad 40 let je marljivo in uspešno delal na polju hrvatske kulture. Med njegovimi književnimi deli je najpomembnejše »Dalmacija v hrvatski književnosti«.

— 44 delavskih hiš v Varaždinu. V Varaždinu je več tovarn, med njimi največja tvornica »Tivars«, kjer je zaposlenih 2500 delavcev. Ta tovarna je imela vsako leto več milijonov čistega dobička, toda delavci so bili slabo plačani. Zdad je pa bilo lastništvo pristojno pobrigati se za delavce. Zgraditi je dalo 44 delavskih hiš. Delavska naselbina zgrajena v bližini tvornice, je dobila ime po Stjepanu Radiću.

— Tekstilna tovarna v Dugi Resi gradi industrijski tir. Velika tekstilna tovarna v Dugi Resi je sklenila zgraditi industrijski tir, ki jo bo vezal s kolodvorom in železniško progo. Prevažanje sirovin in izdelkov

Miklavž kupuje na živilskem trgu

Kaj mu nudi živilski trg — Poživljeno kupčijako življenje

Ljubljana, 2. decembra. Včasih smo o Miklavžu že govorili, da strahla smotro, da Miklavža ne bo zaradi visokega snega. Letos pa nastopa tudi zima z zamudo in kaže, da nam Miklavž ne bo prinesel niti snega. Vemo pa, da je prišel v Ljubljano, čeprav inkognito, ker se je začel zanimati za razno blago v trgovinah. Celotno oblačilnih nakaznic se mu ne zdi škoda. Ljubezno mu ponujajo zlasti knjige. A spredel je, da bo treba malim in velikim otrokom postreči še z marsičem drugim. Vsekakor bo treba pogledati tudi na živilski trg. Zato je bil menda danes malo poživljeno kupčijako življenje na trgu, zlasti se, ker je na to vplival datum.

Vendar se je tržno življenje razvilo precej pozno, ker je jutraj dolgo tema. Mnogi branjevali so začeli urejevati svoje stojnice šele ob 8. a nekateri so prišli tudi prej, da so razstavili blago tem bolj vabljivo. Miklavžu je namreč treba pokazati vse, kar je pač napredaj, z estetskim občutkom. Najbrž vas zanima, kaj je Miklavž kupoval na trgu, ali kaj si je vsaj ogledoval. Ni posebno izbirčen zato je pa našel še marsikaj, kar bodo hvaležno sprejeli njegovi prijatelji. Kdo bi ne bil zadovoljen n. pr. z lepo oranžo? Oranž je pa na trgu za precej velik Miklavžev kos. Posamezni prodajalci so precej dobro založeni tudi z jabolki. Včasih so šla jabolka o Miklavžu najbolj v denar. Čeprav je bila letošnja sadna letina izredno dobra, se jabolka še nismo preobdelali ter jih radi kupujemo ob vsaki priliki. To ve tudi Miklavž. Zato upamo, da bodo stojnice branjevalcev zložene z jabolki tudi prihodnje dni.

O Miklavžu grečo bolj v denar tudi orehi. Zdad so na trgu napredaj tudi orehova jedra. Ne smete pa misliti, da jih gospodinje kupujejo za potice. Orehova jedra so zelo dobra tudi med testeninami. Teste-

Ugleden ljubljanski gostilničar umrl

Ljubljana, 2. decembra. Včeraj je Ljubljano neprijetno preenila novica, da je nenadno umrl eden najbolj popularnih ljubljanskih gostilničarjev Ignacij Baško s Šmartinske ceste. Marsikomu je postregel kakor pravi strokovnjak svoje stroke in njegova gostinca je slovela na le med ljubljance, temveč so jo dobro poznali številni gostje, ki so obiskovali Ljubljano. Nace Branko je pa bil priljubljen med meščani tudi kot človek, ne le kot gostilničar. Kdor ga je poznal bliže, je vedel, s kakšno ljubeznijo je Baško skrbel za svojo družino in kako je bil navezan na vse svoje sorodnike z vsem srcem, da je tudi zelo trpel, ko je doletela nesreča koga izmed njih. Otroke je izločal ter jim vsem skrbno ugledil pot v življenje. Naceta Baška so zelo čislali tudi njegovi stanovski tovariši zaradi njegovega močnega značaja in dela v organizaciji. Marsikdo po potoci solzo za dobrotnikom, ki je vedno pomagal po načelu, kar naj ne vleva, kar dela demisa. — Pokojnik je bil prejšnje dni zdrav in delaven kakor vedno. Zadel ga je kap. Pokopali ga bodo danes ob 15.30 na pokopališču pri Sv. Križu. Pogreb bo od kapele sv. Petra na Zalah. Sorodnikom nase iskreno sožalje!

Sportni pregled

Prvenstvo Ljubljane v table-tenisu

Za prvenstvo Ljubljane za leto 1942, ki ga priredi športska sekcija »Hermesa« 6. t. m. ob 8. uri v dvorani hotela Miklič, je blagovolen poklicnik g. župan mesta Ljubljane za zmagovalca in zmagovalko krasna pokala, ki pridetata v takojšnjo last obeh zmagovalcev. Po številu prijav sodeč obeta ta turnir prvostven športni užitek. Vabijo se še vsi neprijavljeni igralci in igralke, da se prijavijo. Prijave sprejema vodstvo turnirja v soboto popoldne v dvorani hotela Miklič in v nedeljo do 8. ure (za dame do 10. ure) na mestu turnirja. Ker je na sporodu tudi prvenstvo dam, se te vabijo, da se v čim večjem številu udeležite turnirja. Za vse prvoplasirane so določene lepe in praktične nagrade.

Cenjeno občinstvo se vabi, da obišče to prireditel. Vstopnina je iz propagandnih razlogov znižana na 1 liro za ves dan.

Vodstvo turnirja.

— Madžarsko nogometno prvenstvo. Madžarsko nogometno prvenstvo se razvija letos z zelo spremenljivo srečo za moštvo, ki so kandidati za končno zmago. Zlasti presenetljive rezultate so dale tekme v nedeljo 23. novembra. Kispet je porazil Veliki Varadin kar 7:2, Ferencvaros je podlegel Kolosvarju 0:1, Szeged je premagal Vasas 2:0. Tudi novosadski Ujvideki AC je izgubil proti Haladasi 0:3. Ostale tekme iz lige skupine so se končale: Salgotarjan - Szolnok 1:1, Gamma - Dimavag 4:0, WMFC-Ujpest 3:2 in TTK-Elektroneos 2:1. Madžarska nogometna zveza

z avtomobilu je vedno večje in dražje, in zato se je lastništvo tovarne odločilo za graditve industrijskega tira.

— Delavska kuhinja v mostarski tobačni tovarni. V tobačni tovarni v Mostarju je zaposlenih nad 1.500 delavcev in delavk. Ker stanuje večina delavcev daleč, tako da opoline ne morejo hoditi na obed, je bila že pred leti ustanovljena delavska kuhinja. Letos se hrani v njej okrog 600 delavcev in delavk. Uprava tovarne je dala kuhinji na razpolago 350.000 kun brezobrestnega posojila za nakup živil.

— Nove avtomatne telefonske centrale. V kratkem bodo izročene prometu avtomatne telefonske centrale v Vrabču, Podsedu in Rementincu. Razširjenje avtomatnega telefonskega omrežja na hrvatskem gre po načrtu. Centrala v Vrabču bo imela zaenkrat 100 števil, v Podsedu in Rementincu pa po 50. Prijavilo se je že toliko telefonskih naročnikov, da bo centrala v Vrabču kmalu razširjena še za 200 števil, ona v Podsedu pa za 100.

— Vojaški koncert za nemško zimsko pomoč. V nedeljo dopoldne je bila v zagrebški gledališču druga prireditel nemške vojske za zimsko pomoč. Nastopila sta godba vojaškega poveljstva in vojaški zbor letalcev. Prireditelj je dosegla velik gmetni in moralni uspeh.

nine z orehi so prava poslastica, ki prav nič ne zaostaja za poticami. Razen jedre je pa tu in tam tudi napredaj dovolj celih orehov, ki so neobhodno potrebno izpopolnilo Miklavževga koša. Če pa že kdo kupuje orehe, s tem ni rečeno, da jih mora kupiti na kilogram. Tudi četrt kilograma jih znanjo natehtati. Vse to blago bo pa menda šlo bolj v denar prihodnje dni, če ne bodo že izčrpani krediti za Miklavža. Branjevalci so se dobro založili tudi z ameriškim lešniki, ki so značilno blago za Miklavža. Napredaj so po 42 L kg, a skoraj cel kos jih dobite ker so zelo lahki, za dobrih 10 lir.

Med uvoženim blagom, povrtino in poljskimi pridelki, je danes prevladovala cvetaca, še vedno zelo lepa. Mraz ji na prostem pri prodaji zdad še ni mogel škodovati, tako da prodajajo dobro ohranjeno. Sladka paprika še vedno ni pošla. Zaloga čebule se zdad neizčrpane, kakor da se sploh ne pozna, da je kaj prodajo. V splošnem pa ni nobene posebne spremembe v izbiri blaga, ki je zdad napredaj.

Prav tako se razmere niso še poslabšale na zelenjadnem trgu, kjer je še vedno precej letošnje povrtine, ker pač še ni padel sneg. Razumljivo na da, da bo poslej posameznih pridelkov manj napredaj, ker jih prodajalke jemljejo že iz zimskih zalog. Na vrtu nabirajo le še motovilec in špinačo, tu in tam so morda pustili v zemlji še kaj peteršilja in zimske endivije, v glavnem je pa zelenjava že vsa v kletih. Na trg prihaja še vedno izvrstno blago.

Danes so se gospodinje ustavljale tudi v tržnici pri mesarjih, ki so prodajali salame in kravice. Prav zaradi tega je marsikatera gospodinja prišla na trg, zato je bil živahnostni promet kakor navadno ob sredah. Mesarji so začeli prodajati svoje blago ob 8.

je dobila novega predsednika, ker je dosedanjega Paul Gidofalviy odstopil. Novi predsednik je ravnatelj tovarne Gamma Stefan pl. Jurahcz.

— Špansko nogometno prvenstvo. V španskem nogometnem prvenstvu vodi po zadnjem poročilu, ki smo ga prejeli, Bilbao s 15 točkami pred dosedanjim prvkom Valencio s 14. Sledijo Sevilla, La Coruna in Barcelonone z 10 točkami. Osmo kolo španskega ligeškega prvenstva je dala naslednje rezultate: Betis-Casellon 1:1, Celta - Vigo - Saragosa 2:1, La Coruna - Athletic Avacion Madrid 0:0, FC Barcelona - Espanol Madrid 2:0, FC Madrid-Oviedo 2:1, Bilbao-Granada 3:1, FC Valencia-Sevilla 4:2.

Kolektivna pogodba med trgovci in nameščenci

Zaradi pravičnega tokačenja pogodbe nam je Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine poslalo naslednje pojasnilo:

Kolektivna pogodba velja od 1. decembra t. l. Nameščenci, ki prejema plače za nazaj, dobe plače po novi pogodbi 31. decembra t. l., za tiste pa, ki prejema plače za naprej, je stopila ugodnost pogodbe v veljavo že 1. decembra t. l.

Povišek plač se računa na osnovne plače, ki so bile v veljavi dne 1. avgusta 1941.

Ce je torej nameščenec prejemal 1. avgusta 1941 700 lir osnovne mesečne plače, mu gre torej 30% povišek kakor je predviden v kolektivni pogodbi.

V primeru, da je bila plača nameščencu zvišana med 1. avgustom 1941 in 30. novembrom 1942 od minimalne plače 524 lir na 700 lir mesečno, ne gre nameščencu nikak povišek.

Drugi primer: Nameščenec je imel 1. avgusta 1941 osnovne plače 1000 lir, do 30. novembra 1942 je prejel od šefa mesečni povišek 200 lir, da je znašala mesečna plača 1200 lir. Po novi pogodbi tak nameščenec nima pravice do poviška, ker mu je bil ta povišek (10%) že priznan s to pogodbo.

Vsak povišek plače po novi kolektivni pogodbi gre torej vedno od osnovne plače.

ki jo je nameščenec dejansko prejel 1. avgusta 1941, in ne od morebitne povišne plače, katere je bil nameščenec deležen po 1. avgustu do 30. novembra t. l.

Nameščencem, ki so prejeli osnovno plačo dne 1. avgusta 1941 v znesku 700 lir do 900 lir (člen 2. točka 1 a in 1 b pogodbe) in ki nimajo po dovršeni učni dobi že dveletne zaposlitve, pripada po novi pogodbi le 20% povišek.

Vsi delodajalci morajo dne 15. decembra izplačati osebi božičnico v višini polmesne plače.

Tistim, ki prejema tedensko ali štirnajstrednjo plačo in ne spadajo pod § 324 zakona o obrtnih, se zviša minimalna mezda 2.16 lire za 30% in prejmejo dne 15. decembra t. l. dnevno božičnico.

Osebe, ki že prejema določeno višje prejemke, obdrži svoje prejemke neokrnjene, kar velja tudi za običajno 13. plačo ki so jo dosegli prejeli. Kolektivna pogodba ne posega v delovni čas, ki je predpisan za trgovske obratovalnice, in delovni čas pomožnega osebja z dne z dne 16. aprila 1929.

Kolektivna pogodba je v celoti obveljavna v Trgovskem listu št. 94 z dne 27. novembra 1942.

bra t. l. se je družba »Standard«, družba z o. z. industrija usnja Krauz (prej Polak) centrala Ljubljana razdružila in prešla v likvidacijo. Upniki se pozivajo, da v 14 dneh od dnva te objave prijavijo svoje terjatve.

General Tarditi umrl. V Rimu je umrl general Josip Tarditi, poveljnik armadnega zbora v rezervi. Pokojnik je bil sin znane generala Karla Tarditi. Udeležil se je vojaškega pohoda proti Tripolju, kjer je izprical svoje bogate strateške talente in kjer je dosegel odlikovanje Savojskega vojaškega reda. Vse svoje sposobnosti je pokazal tudi v prejšnji svetovni vojni. Leta 1929 je bil imenovan za armadnega generala. Prejel je številna italijanska in tudi inozemska vojaška odlikovanja.

Razširjenje italijanske bolnišnice v Laganu. Agencija »Agite« poroča: 20letnica Pohoda na Rim je hotela italijansko občestvo v Laganu proslaviti s prenovitvijo in razširitvijo italijanske bolnišnice. Otvoritev in blagoslovitev prenovljene ter razširjene bolnišnice je bila izvedena v navzočnosti italijanskih diplomatskih predstavnikov. Polnoštevilno so bili navzočni člani italijanskega občestva v Laganu. Denarne prispevke so dali na razpolago številni zavodi, italijanska vlada ter zasebniki. Z velikimi zneski je bila omogočena preureditev dosežane italijanske bolnišnice v Laganu v najsodobnejše urejeno zdravstveno ustanovo.

Zdravi trojčki. Gospa Alojzija Perobello iz frakcije Bosci Via Ča deli Ora Bassa je rodila zdrave trojčke, dve hčerki in sinčka. Mati in trojčki so zdravi. Oče trojčkov je sedaj pod orožjem. Trojčki so bili deželni številnih daril.

Študijske ustanove za sinove padlih ali pogrešanih. Nacionalna faš. federacija upravitelj industrijskih gospodarstev in podjetij je razpisala dva natečaja za študijske ustanove za leto 1942-3. Pri tem je namenjenih 41.000 lir za študijske ustanove v sinovom padlih ali pogrešanih poveljnikov ladij, 150.000 lir pa za sinove upraviteljev industrijskih podjetij, ki so padli v sedanjih vojni ali pa ki jih pogrešajo.

Sestanek senatne komisije. Po predsedstvom senatorja Salvatorja Gattija in v navzočnosti drž. podtajnika za korporacije se je sestela v Rimu senatna korporacijska in avtoritarna gospodarska komisija, ki je odobrija razne zakonske osnutke. Med drugim je sprejela zakonski osnutek, ki se nanaša na življenjsko zavaro pogrešanih vojakov, ter zakonski osnutek, ki se tiče zvišanja glavnice italijanske lesne družbe.

Zlota svetinja junaško padlemu letalskemu kapitanu. V spomin je prejel zlato svetinjo kapitan pilot Viktor Suster. V utemeljitvi odlikovanja se navaja, da je vztrajal do zadnjega v zračni bitki nad Sredozemljem, kjer je žrtvoval svoje mlado življenje. Pokojnik Suster je bil fumiški legionar, skvadrist in vojni prostovoljec. Sedeloval je v zračnih bojih na vseh bojiščih.

103-letni garibaldinec umrl. Iz Palermo poročajo: Tukaj je umrl, obdan od svojcev, številnih vnukov in pravnukov 103-letni garibaldinec Henrik Stroncone. Te dni je praznoval svojo 103-letnico. Še do nedavna je bil telesno in duševno čil. Silno rad je pripovedoval o svojih garibaldinskih spominih. Vsa okolica je častila in spoštovala vrliga garibaldinca.

Novo poljedelsko središče v Segeziji. Iz Foggie poročajo: Minister poljedelstva in gozdov ekas. Pareschi se je mudil v Foggiji, kjer je otvoril v Ducejevemu imenu nekatera pomembna dela, zgrajena v vojnem času. Po slovesnosti je posetil kmetijski naselbini Srpe in Tavernolo, kjer je prisostvoval otvoritvi 20 kolonskih hš. Zatem je imel v gledališču Flagella nagovor na 2000 kmetov in poljedelcev. Podčrtal je naloge, ki so postavljene v današnjem času kmetškemu in poljedelskemu prebivalstvu. Popoldan pa je otvoril v Segeziji v navzočnosti številnih predstavnikov novo poljedelsko središče. Po končani slovesnosti je poročal minister Pareschi upraviteljem poljedelskih sindikalnih ter gospodarskih zavodov.

Drugi Blombergov sin je padel na bojišču. Drugi in zadnji sin bivšega nemškega vojnega ministra generalnega feldmaršala v. Blomberga je padel na severnem afriškem bojišču kot poveljnik motoriziranega oddelka. Pokojnik Henrik Blomberg je imel čin majorja. Blombergov prvi sin je padel, kakor znano, v svojstvu letalskega častnika.

Hrvatski tehnični strokovnjaki v Anconu. Te dni se je mudilo v Anconi zastopstvo hrvatskih strokovnjakov in tehnikov, ki so bili gostje uprave anconskega velesejma. Delj časa so se razgovarjali z velesejmskim predsednikom nac. svetnikom Italom Colombatijem. Hrvatski zastopniki so zagotovili ob tej priliki predsedniku Colombatiju službeno udeležbo Hrvatske na prvi anconski povojni manifestaciji.

Nesreče. Včeraj je bilo sprejetih v ljubljansko bolnico nekoliko več ponesrečencev. Albino Jelšovar, 23letno hčer po-

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih v kinu Matici in Unionu: ob 1/2 16. in 1/2 18. uri: v Slogi neprekinjeno od 14. ure dalje. Ob nedeljah in praznikih v kinu Union ob 10.30, v kinu Matici in Slogi ob 10. in v vseh treh ob 1/2 14. in 1/2 16. in 1/2 18. uri

KINO SLOGA TELEF. 27-30

Nepozabni Jean Gabin in lepa Simone Simon v pretresljivi tragediji

Zli duh

Film senzacije, ki bo vseh vsakomur!

KINO UNION TELEF. 22-21

Nenavadni domisleki brezdelnih članov bogate obitelji

Čudaška družina

V glavnih vlogah: A. Falconi, Maria Mercader, Sergio Tofano in drugi

KINO MATICA TELEF. 22-41

Ljubki demonček — Lilla Silvi v pikantni veseloligri najmodernejšega okusa

Ukročena trmoglavka

Odlični igralci: Amedeo Nazzari, Paolo Stoppa, Lauro Gazzolo, Alida Valli — Carlo Ninchi

sestanka v Tihaboju pri Mirni, je konj udaril v hrbet. — Tanja Parhavec, 11-letna hči uradnika iz Ljubljane, si je pri padcu zlomila levo. — Marija Iglji, 17-letna hči kočarja iz št. Vida pri Stični, si je pri padcu zlomila desno nogo. — Marija Susman, 2letna hčerka poseznika iz Tomišlja, si je pri padcu zlomila levo. — Sonjo Pestnerjevo, 7letno hčer brusarja iz Ljubljane, je reki otrok udaril po očesu. — Janez Usnk, 74-letni delavec iz Ljubljane, si je pri padcu na cesti zlomil levo. — Vilku Golobici, 27letnemu delavcu iz Ljubljane, je padla vreča z moko na levo nogo in mu jo zlomila.

IZ LJUBLJANE

—lj Miklavžev sejom se je začel danes. Letos se je Miklavžev sejom začel z malo zamudo. Sejmarji so začeli postavljati stojnice na Kongresnem trgu davi, česar se je pos. bno razveselila mladina. Blaga je dovolj; vse stojnice so dobro založene tako da bodo odrasli lahko napravili mnogo nedolžnega veselja otrokom bodisi z igračami ali drugim koristnejšim blagom.

—lj Zmerno hladno. Čeprav se je včeraj močno pobičilo, je vreme ostalo še suho; prikravčenje ljudi, da bo začelo snežiti, se zopet ni uresničilo, kar nas mora samo veseliti, kajti zima bo še dovolj dolga. Čeprav se bo začela šele prihodnji mesec. Ostalo je zmerno hladno. Včeraj je bila mokla in temperatura sorazmerno nizka, ker se ni pokazalo sonce; znašala je 1.3°. Ponoči so se oblaki skoraj povsem razpršili in davi je bilo samo nekoliko megleno. Današnja minimalna temperatura je znašala —3°. Zračni tlak ima tendenco k popušcanju.

—lj Skladatelj Anton Dvořák je izmed Slovanov, poleg Smetane in Čajkovskega, največkrat na sporedu naših simfoničnih koncertov. Samo Glasbena Matica ljubljanska je izvajala na svojih koncertih 17 njegovih simfoničnih del in nekatera teh del tudi ponavljala v raznih razdobjih. Tudi poredelkov simfonični koncert ima dvojje Dvořakovih del na sporedu. Predvsem njegovo simfonično p-satve Divja žena, ki je prava programska skladba in že danes opazljamo občinstvo, da si dobro prebere vsebino tega dela. Ki jo je napisal slavni skladatelj sam v lažje razumevanje koncertnega občinstva. Poleg simfonije posnitve bosta izvajana za zaključek koncerta njegova Slovenska plesa. Poleg Dvořaka bomo slišali dela Rossinija, Lajovicja in Grega, katerega klavirski koncert bo izvajal s spremljevalnim orkestrom pianist prof. Anton Trost. Koncert bo v ponedeljek, dne 7. t. m. ob 18. uri v veliki unioński dvorani. Predprodaja v knjižarni Glasbene Matice.

V TAVCARJEVI ULICI Vam nudi trgovina »Ciciban« pestro izbiro igrač in daril. — Na ogled Vas vlijudno vabi

A. ENGELMAN

u— Drž. moška obrtna šola in Pokrajinska šola za glasbilo na Drž. tehniški srednji šoli. Pouk za vse oddelke (kiparski-rezbarski, keramiški in graverski) in vse letnike imenovanih dveh šol prične v ponedeljek, dne 7. decembra t. l. ob 8. uri. Učenci Drž. moške obrtne šole naj se navedenega dne zbero v učilnici št. 10-1.

RUMENO KORENJE repo za ribanje, krmilno peso in rumeno kolerabo je čas kupiti samo še nekaj dni. V trdem zimskem vremenu ne bomo mogli več uvoziti gornjih vrst blaga, zato opozarjamo vse reflektante, da jih prodajamo samo še nekaj dni v našem skladišču v Maistrovi ulici št. 10 in v mesarski stojnici Fr. Oevirka na Pogacarjevem trgu. Začnite se pravočasno! — »Gospodarska zveza«, Ljubljana.

GOSPODJE POZOR: Klobučarna »PAJK« vam strokovnjaško očisti, preoblikuje in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah. Lastna delavnica. — Se priporoča — Rudolf Paik, Sv. Petra cesta 38.

GRLICA JE UŠLA Odda se proti nagradi — Gradišče št. 7, dvo-rišče, desno (Horak).

O cudezu Osram zarnice.

Del prodigio della Lampada Osram

Un filo già spiralizzato viene ancora riavvolto su se stesso a spirale. Da questo processo di lavoro, che non può essere seguito ad occhio nudo, risultano distribuite, su di una lunghezza di cm. 21, circa 3600 spire che sono di nuovo avvolte in più di 100 altre spire, senza che esse abbiano a toccarsi fra di loro. La superficie del filo che disperde calore diventa così la più piccola possibile e l'efficienza luminosa, la più alta che si possa raggiungere. Perciò si ottiene con le

LAMPADE OSRAM-D molta luce e poco consumo

Žica že enkrat oblikovana v obliki vijčnice se navije še enkrat v obliki spirale. S tem postopkom pri izdelovanju, ki ga ne moremo videti s prostim očesom, dosežemo na razdaljo 21 cm. okoli 3600 zavojev, ki so potem na novo naviti v obliki drugih stotih zavojev, ne da bi se med seboj dotikali.

Površina žice, ki izžareva toploto postane tako kar najmanjša in svetlobni efekt največji, kar jih je mogoče doseči. Zelo dosežemo z

OSRAM-D ŽARNICO mnogo svetlobe in majhno porabo

G 3

nadstropje in učenci Pokrajinske šole za glasbilo v delavnici za glasbilo (prizemlje, soba št. 21 desno).

u— Drž. tehniška srednja šola. Pouk za II. in III. letnike arh. gradbenega, strojnega in elektrotehniškega oddelka prične v četrtek, dne 3. decembra t. l. ob 8. uri.

u— Za figarčke, emerde in mačodušne svet ni ustvarjen, nesreča jih tepe kar naprej, in kako jih ne bi tepla, saj niso za drugo rabo. Tega nauka se moramo naučiti že v rani mladosti. Zato naj naši mali čitajo zgodbo o kralju Debeluhu in sinku Debelinku, ki je pravkar izšla v lični silikanici: Kralj Debeluh in sinko Debelinko. Dobi se v knjižarni Tiskovne družbe, Ljubljana, Selenburgova ul. 3.

u— Za Miklavža obiščite knjižarno Tiskovne družbe. Tam najdete najprimernejša darila za male in odrasle. Bogata zaloga mladinskih knjig in silkanic. Ljubljana, Selenburgova ul. 3.

Zaplemba blaga ob oskrbovalnih prestopkih

Smatrajoč za potrebno, da se enotno uredi postopek pri zaplembi blaga ob kršitvah predpisov o proizvodnji, oskrbi, potrošnji in cenah kakor tudi o namembni vsot, dobjenih iz prodaje tega blaga, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svoji odločbi z dne 8. oktobra in 13. novembra 1941 izdal naslednje naredbi o predpisih glede zaplembi blaga ob oskrbovalnih postopkih, ki je bila objavljena v »Službenem listu« od 28. novembra in je na ta dan stopila v veljavo, ko so bile razveljavljene vse druge nje nasprotujoče ali z njo nezdružljive določbe.

V vseh primerih kršitve predpisov o uređitvi proizvodnje, oskrbe, potrošnji in cen se mora vsled odrediti zaplemba zadevnega blaga, tudi če je ne odredijo izrecno posebne določbe za posamezni predmet. Zaplemba lahko odredi občeppravno oblastvo prve stopnje tudi ob kršitvah, ki so taka kazniva dejanja, da so zanje pristojna sodna oblastva. V primeru oprositve pri teh sme obdolženec zahtevati izkupiček od prodaje. Izkupiček prodaje zaplenjenega blaga se steka v »Bednostni sklad« proračuna Visokega komisariata.

V smislu prednjih določb se zaplenjeno blago, če gre za živila in podobno blago in spada pod poslovanje Prevoda, odkaže temu zavodu, ki pa mora vplačati protivrednost v prej navedeni »Bednostni sklad« po vsakokratni za uvoznika ali proizvajalca določeni prodajni ceni, s pridržkom odobritve ravnateljstva računovodstva Visokega komisariata. Vse drugo blago pa se mora prodati po predpih, veljavnih za prodajo stvari, ki se tičejo kaznivih dejanj (corpora delicti).

Vsote iz denarnih kazni, ki jih izrekajo sodna in upravna oblastva za v uvodu rišče.

Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani

naznanja žalostno vest, da je danes umrl dopisni član matematično-prirodoslovnega razreda, gospod

Alfonz Paulin

profesor in direktor univ. botaničnega vrta v pokoju

Zasluznemu članu, vestnemu, neumornemu in odličnemu znanstveniku bo Akademija ohranila časten in hvaležen spomin.

V LJUBLJANI, dne 1. decembra 1942.

Radio Ljubljana

SREDA, 2. DECEMBRA 1942-XXI

12.00: Plošče. 12.30: Poročila v slovensčini. 12.45: Polke in mazurke. 13.00: Napoved časa — poročila v italijansčini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljništva Oboroženih Sil v slovensčini. 13.20: Pisano glasbo vodi dirigent Segurini. 14.00: Poročila v italijansčini. 14.15: Duet harmonik Malgaj. 14.45: Pisana glasba. 15.00: Poročila v slovensčini. 17.00: Poročila v italijansčini. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Komorna glasba. 17.35: Koncert violinistke Marije von Kleudgen. 19.00: »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Lehen. 19.30: Poročila v slovensčini. 19.45: Radio za družino. 21.30: Zbrane pesmi vodi dirigent Zeme. 22.00: Koncert Ljubljanskega Komornega dua Trost-Slajs (Anton Trost — klavir, J. Slajs — violina). 22.30: Operetna glasba. 22.45: Poročila v italijansčini.

ZA MIKLAŽVA Mali pisalni stroj, star model, primeren za otročjo igrabo — prodaj na 150.— lir. — A h e i n, Kolodvorska ulica 18, drugo dvo-rišče.

Inserirajte v »Slov. Narodu«

DNEVNE VESTI

— Na polju slave sta padla narednik Ivan Calabria, po rodu iz Milana, ter elektriški podpoveljnik Ivan Morani, rojen leta 1920. Oba sta žrtvovala svoje mlado življenje ob priliki vojnih operacij v Sredozemlju. Calabria se je bojeval tudi v španski vojni. Morani je bil uvrščen v podmornično posadko.

— Znanstvena družba za italijansko-japonsko-nemške študije. Na tokijski univerzi Nippon, ki je med najznamenitejšimi japonskimi zasebnimi vseučilišči, je bilo v navzočnosti akademskega zbora, zastopnikov italijanskega ter nemškega veleposlanstva v Tokiju, ter mnoge dijaštva svečano otvorila delovanje novo ustanovljene znanstvene družbe za italijansko-japonsko-nemške študije. Namen novega društva je smotno prizadevanje za poglobljeno kulturo izmenjavo ter sodelovanje med kulturnimi predstavniki in kulturnimi ustanovami Italije, Japonske in Nemčije.

— Novi nadškof v Brindisiu. Mons. Fr. de Filippis, škof iz Verolija, je bil imenovan za nadškofa v Brindisiu in škofovskega upravitelja v Ostuniju.

— Smrt matere v avtomobilu med vožnjo k šestim sinovom. Iz Ferrare poročajo: 47letna Elizabeta Sitta iz Vigarana Mainarda je mati šestih sinov in je bila delj časa na zdravljenju v neki potrajni bolnišnici v Trentu. Te dni pa je začetila, da se ji bliža konec. Zazelela si je še enkrat, zednjikrat videti svoje sinove. Odločila se je za vožnjo v avtomobilu iz Trenta v Ferraro. V njenem spremstvu sta bila njen mož in bolničarka. Revica pa ni vzdržala napora vožnje. Še pred prihodom do svojega doma je ob vstopu v Ferraro izdihnila, ne da bi mogla še v zadnjem hipu objeti svoje sinove.

— Novi bankovci 2 in 1 lire. Službeni list v Rimu objavlja sledeči ministrski odlok: Dovoljena sta natisk ter izdaja 100.000.000 lir v bankovcih po dve lire ter 50.000.000 lir v bankovcih po eno lire.

— Nagrade po 100.000 in 50.000 lir. Izveščano so bile sledeče številne zakladnih bonov, ki zapadejo 15. febr. 1950-XXVIII: V seriji 14 dve nagradi po 100.000 lir za št. 393.870 in 1.218.368. Stiri nagrade po 50.000 lir za št. 425.326, 556.309, 1.850.200 in 1.639.745. V seriji 15: Dve nagradi po 100.000 lir za št. 445.797 in 1.235.248. Stiri nagrade po 50.000 lir za št. 518.848, 749.459, 1.475.641 ter 1.643.856.

— Milanski vzorčni velesejem. Prededstvo avtonomnega zavoda milanskega velesejma sporoča, da bo ukinitelj milanski vzorčni velesejem, ki je bil naznanjen za čas od 12. do 27. aprila 1943. Velesejnska uprava bo dala vsem že prijavljenim razstavljalcem posebno obvestila.

— Iz »Službeneg listca«. »Službeni list za Ljubljano ko pokrajino« koš 95. z dne 28. novembra 1942-XXI. objavlja naredbe Visokega komisariata: določitev časa za začetitev, predpisi glede zaplemb blaga ob oskrbovalnih prestopkih, predpisi za proizvodnjo in prodajo steklenega in keramičnega blaga, predpisi o potniškem prometu na mestnem tramvaju, predpisi o prenosu motorih vozil, ki so označena in registrirana v Ljubljanski pokrajini; odločbe Visokega komisariata: izmena nadzorovalca železničarskih združb, ki niso splojna v Društvo železničarjev Ljubljanske pokrajine in izmena izrednega komisarija pri Rdečem križu v Ljubljani.

— Prihod novega španskega postanika v Vatikanu. V Rim je prispel Ekse, Domingo de las Carenas, novi španski poslanik v Vatikanu. Na železniški postaji so ga sprejeli člani španskega poslanikskega osebja ter zastopnik vatikan kega državnega tajništva mons. Principi.

— Elektrotehniški vestnik. Po krajšem predledku je zdaj izšla dvojna, 7.—8. številka tega našega izvrstnega strokovnega glasila, ki si je pridobilo trden ugled med strokovnjaki. Veseli moramo biti, da Združenje inženjerskih in obrtnikov, odsek za obrtništvo, omogoča s takšno požrtvovalnostjo izdajanje glasila, ki izhaja lahko le v manjši nakladi. V tej številki so zopet prispevali naši strokovnjaki tehte, razprave. Ing. D. Matanović piše o varovanju nišnih in talacij; ing. R. Švajger je pripeljal razpravo o aluminijastih prostih rolih; ing. R. Sever o serijskih stikih izmeničnih tokov in ing. R. Poniz o kreme-jakovem kristalu. V teh razpravah najde narsikaj poučnega tudi laik, ki se zanima za elektrotehniko in radiotehniko in ki ima nekoliko splošne teoretične podlage.

— Odvetniška vest. Dr. Egon Stare, advokat v Ljubljani, Puciničeva ulica 10-I. e bil po § 77. z. a. črtan iz imenika advokatov in mu je ustavljeno izvrševanje advokature. Prevzemnik njegove pisarne je tr. Miloš Vauhnik, advokat v Ljubljani, Kalgačeva ul. 12.

— Iz Zadrugnega registra. Kmetijska živnorojska zadruga »Ekonom«, zadruga omejenim jamstvom v Ljubljani se je po sklepu skupščine z dne 10. oktobra 1942. razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidatorji so dosedajni člani upravnega odbora. »Zivajo se vsi morebitni upniki, da prijavijo svoja terjatva na naslov zadruga ljubljana, Kolodvorska ul. 7.

— Iz trgovinskega registra. Po sklepu krožnega kot trgovinskega sodišča v ljubljani Rg C IC. 282/29 z dne 11. novem.

Pravilno ravnamo z dragocenim živilom, mlekom!

Mleko je vzorno živilo, ker vsebuje vse hranilne snovi in mnogo vitaminov, a pogosto napačno ravnamo z njim, da se njegova vrednost zelo zmanjša

Ljubljana, 1. decembra

Nobeno živilo se najbrž ne more kosati z mlekom, da bi vsebovalo v tako primernem razmerju hranilne snovi in številne vitamine ter bilo tako lahko prebavljivo. Da ima mleko prednost pred vsemi živilmi, spoznamo že po tem, da ga ne moremo nadomestiti dojenčkov nobena druga jed. S samim mlekom se lahko dolgo hranijo tudi odrasli, ne da bi zaradi tega njihovo zdravje kaj trpelo. Kolikor toliko mleka bi moral uživati sleherni odrasli človek, ne le otroci, da bi z njim izpopolnil pomanjkljivo, zlasti z mlekom varčevati, bi ga morali znati pravilno ceniti, da bi ga uporabljali čim bolj smotrno, tako da bi ne izgubilo mnogo svoje hranilne vrednosti pri kuhanju in hranjenju.

Mleko vsebuje vse vitamine

Težko bi našli živilo, ki bi vsebovalo po vrsti vse znane vitamine kakor mleko. Posebno pomembno je, da so vitamini v mleku v pravilnem razmerju: če uživamo mleko, organizem sprejme vse vitamine v taksem razmerju, da se ni treba bati avitaminoz ali hipervitaminoz. Mleko je že zaradi bogastva na vitaminih vzorno živilo. Če se ozremo na tabelo, ki nam kaže katere vitamine in koliko vsebuje posamezna živila, vidimo, da vsebuje polno tudi kuhano (pravilno) kravje mleko največ vitaminov A. Razen tega mleko vsebuje tudi precej vitaminov B. B₁ in vitamin C, ki preprečuje pelagro. V mleku je tudi dovolj vitaminov C, D in E. Če polno kravje mleko obavamo, pridobi mnogo vitaminov D. Pasterizirano mleko izgubi vitamin C, prav tako kakor obsevano. Pinjeno mleko pa izgubi povsem vitamine A, D in E. Pravilno kondenzirano mleko vsebuje vse vitamine, le vitamin C je v njem manj. Kravje mleko je na vitaminih bogatejše kakor žensko. Žensko mleko vsebuje manj vitaminov B in D, a navadno več vitamina C. Ker je mleko tako bogato na vitaminih, so dobra živila vsi mlečni izdelki, ki pa vendar ne vsebujejo več toliko vitaminov. Tako n. pr. sir vsebuje nekoliko več le vitaminov A, vitamina B₁ in malo B₂. Pri kuhanju mleka izgubi mnogo vitaminov A, nekaj D in E in malo B₁.

Kako bi morali mleko kuhati

Najbolj mleko pokvarimo pri kuhanju, če ne znamo ravnati z njim. Že zadnjič smo opozarjali, da ni vseeno, v kakšni posodi mleko kuhamo. Različne kovine vplivajo različno na mleko. V bakrenih posodah se pri kuhanju mleka izgubi skoraj ves vitamin C. Najboljše posoda za kuhanje mleka med kovinskimi je aluminijasta, ker se v nji izgubi le 20-40% vitamina C. Kuharice navadno kuhajo mleko mnogo predolgo. Večkrat tudi pušče kuhano mleko na vročem štedilniku. Vitamin C je zelo občutljiv za vročino; čim dalje mleko kuhamo, tem več vitaminov se uniči med kuhanjem. Najbolje bi bilo, da bi mleko samo pasterizirali. Se bolje, da bi uživali mleko surovo, krava bi morala biti res zdrava in pri molži bi morali skrbeti za vzorno snago. S kuhanjem se mleko zelo spremeni, na škodo njegove hranilnosti. Dokler je mleko surovo, so maščobe v mleko raztopljene, odnosa razdeljene v zelo drobnih kapljicah. Surovo mleko je zato tudi lažje prebavljivo. Med kuhanjem mleka se pa maščobe sprimejo v večje krepice. Sestavina mleka ni več tako vzorna, zlasti se, ker razpadejo tudi beljakovine in mleko izgubi apnene soli. Kuhano mleko se precej razlikuje od surovega. Njegova velika napaka je tudi, da v kuhanem mleku beljakovine sedajo na dno posode in primamo se steni. To kuharica lahko sama opazi, če hrani kuhano mleko nekaj časa v posodi. Najboljše hranilne snovi gredo potem med pomije.

Pomen vitamina C

Vitamin C v mleku ima velik pomen. Povedali smo že, da organizem, zlasti pozimi, zelo pogoja za vitamin C, ki je treba spremeniti poletno in jesensko razdelitev. Zelenjave uživamo pozimi mnogo manj, a tudi sadja, ki bi vsebovalo mnogo vitamina C, ne uživamo dovolj. Zato smo opozarjali, da vsebuje izredno mnogo tega vitamina sok citrone, kajti citron je pri nas pozimi dovolj. Prav tako telo

sprejme lahko mnogo tega vitamina s čebulo in krompirjem. V človeškem kakor živalskem telesu se sicer tudi nakupijo zaloge vitaminov, a s tem ni rečeno, da smemo biti malomarni pri zimski prehrani. Največ vitamina C se nabere v drobovju in zlezah z notranjim izločevanjem. Telo pa tudi ne porabi vsega vitamina C, ki ga sprejme s hrano. Izloča ga z blatom in vodo. Upoštevati moramo tudi, da doječa žena izloča mnogo vitamina C z mlekom. Raziskovalci vitaminov so dosegli, da vitamin C vsebuje tudi pasje blato: to bi ne bilo nič posebnega, če bi pes sprejemal ta vitamin s hrano, a dosegli so, da pasji organizem sam izdeluje vitamin C. Pri človeku je drugače: človeško telo mora vitamin C prejemati s hrano. Zanj je ta vitamin neobhodno potreben. Njegove naloge so številne in vse zelo pomembne. Brez tega vitamina bi ne bila mogoča pravilna rast hrustanca in kosti. Vitamin izpodbuja razne fermentne delovanje v organizmu. Potreben je tudi pri strnjevanju krvi. Če bi organizem ne vseboval vitamina C, bi ostala mnoga zdravila brez učinka. Ta vitamin tudi igra pomembno vlogo pri zlezah z notranjim izločevanjem, pri sokovih, ki so prav za prav pogonsko sredstvo življenjskega motorja. Vitamin preprečuje, da bi sokovi zlez razpadli.

Med vsemi vitamini potrebujemo največ vitamina C

Vsi vitamini so pomembni, vitamin C je pa še posebno potreben, ker ga človeško telo potrebuje največ. Drugih vitaminov potrebujemo v primeri s tem neznatne količine. Izkazalo se je, da je vitamin C pri različnih obolenjih izredno zdravilo, zato smemo sklepiti, da je mnoge bolezni treba vsaj delno pripisovati pomanjkanju vitamina C, odnosno neuravnovesenosti med posameznimi vitamini v organizmu ter neredu v delovanju zlez z notranjim izločanjem. Pogosto je vitamin C presentativno zdravilo, ko je tega ne mogli pričakovati, glede na njegove znane naloge v organizmu. Pomen vitamina C so že zgodaj spoznali, zato ga

pa tudi že precej dolgo pridobivajo sintetično. Po kemični sestavi je vitamin C 1-askorbinova kislina in po obliki bel prašek, ki je topljiv v vodi. Po okusu je zelo podoben citronini kislini. Če organizem pogoja dolgo vitamin C, oboli od rase za skorbutom, otrok pa za Möller-Barlovo boleznijo, podobno skorbutu. Glavni znaki te bolezni pri odraslih so: slabokrvnost ter blediločnost, pomanjkanje teka ter zmanjšanje teže; človek je nerazpoložen in zelo težko dela ter čuti posebno neprijetno pešanje telesnih moči; mučita ga zaspanost ter trudnost. Tem začetnim znakom sledi drugi, ki kažejo, da se je bolezen že nevarno razvila. Bolnik trpi silne revmatične bolečine v sklepih in mišicah. Obolela na dlesnih in zobeh; sluznica ob zobnem robu oteče ter pordeči, med posameznimi zobmi se pa pojavljajo boleče nabrekli, ki včasih tudi krvave ali celo čisto razpadajo, ko so že mehke in rjavkaste. Bolniku znosno smrdi iz ust. Razpadajo ter gnijejo pa tudi zobje. Razen tega se pojavlja na koži male krvavitve in čiraste ranice. V posebno hudi bolezni odstopijo celo hrustanci in sklepi konci dolgih cevih kosti. Razen tega bolnik trpi za prebavnimi težavami. Skorbut je še tem bolj nevarna bolezen, ker je ne moremo takoj prepoznati, saj ne moremo presoditi, kaj je vzrok blediločnosti ali nevtrastnosti. Pri otroški avitaminoz so znaki bolezni v glavnem podobni. Otroci so bledeni in nima teka. Voda je krvava. Bolniku tudi oteče zgornja veka. Otečejo kolena med hrustancem in kostjo. Otroci tudi krvavi iz dlesni, če ima že zobe, sicer ne. Pomanjkanje vitamina C povzroča, kakor rečeno se številna druga obolenja, česar pa pogosto ni mogoče prepoznati. Vseh obolenj ni niti mogoče naštetih in ni tudi točno ugotovljeno katere vse je treba pripisovati pomanjkanju vitamina C. Zato je pa tako potrebno, da bolezniraje preprečujemo s hrano, bogato na vitaminih, kakor da bi jo zdravili. To ni tako težko, saj je dokazano, da že od 0,5 do 1 kg krompirja lahko prepreči obolenje za skorbutom.

Žabe, ki mukajo, kadar se parijo

Čudne vrste žab žive v Ameriki in Afriki

Pomladne in poletne koncerte naših domaćih žab pozna pač vsakdo. Pričenjajo se v toplih dneh pozne pomladi in poletja navadno z mrakom in trajajo tja do polnoči. Žabji orkester je nekaj svojevrstnega, in ne da se trdi, da bi ne bilo v njem nič melodičnega. Bistveno drugačni so pa žabji koncerti drugod po svetu, kjer žive mnogo večje žabe. Ena najzanimivejših vrst so takozvane volovske žabe ali z znanstvenim imenom rana catesbyana. Ime so dobile te žabe po izredno močnem glasu, ki zelo spominja na volovsko mukanje. Volovska žaba prekaša po velikosti vse evropske vrste žab. Dolga je do 30 cm, višina pa 15 cm in tehta okroglo 1 kg. Te žabe žive v severnoameriških gozdocvinih in so silno požrešne. Njihov močan tulec glas se razlega zlasti v času, ko se parijo.

Največje žabe žive v Kamerunu v Afriki. To so tako zvali žabji goljati. Te vrste žaba je dolga kakih 40 cm in temu primerno tudi močna. Ko so ujeli prvo teko žabo in jo pripeljali v Evropo, jim je hitro

ušla. Zaprli so jo bili v prazen 25-litrski soket. Sodček so pokrili s precej težkim pokrovom. Toda žabi se je kmalu posrečilo dvigniti ga in uiti. Na obali otoka Tasmanije na jugovzhodu Avstralije pa živi žaba, ki ji pravijo domačini kladivo. Ta žaba se razlikuje od drugih po svojevrstnem kvakanju, spominjajočem na udarce kladiva po železni plošti. Kadar se te žabe parijo, bi človek mislil, da se razlega iz gozdov razbijanje kladivov po nakovalih.

Žabe pa znajo tudi jokajoče kvakati. Tako kvakajo velike v Argentini živeče žabe, ki so tudi nevarne. Pri grizenju bržgajo iz ust strupeno tekočino. Kadar se parijo, se umaknejo v močvirja. Če jih kdo tam moti, začno jokajoče cviliti. Njihovi glasovi spominjajo na otroški jok. Med različnimi vrstami žab so zlasti zanimive žabe — škinkovci, ki hreče žvižgajo, kadar se parijo. Tako skuša samec prikupiti se samici. Samec leže na hrbet, da se mu vidi škrlatno rdeči trebuh, ker misli, da bo samici bolj všeč.

Rumunska sladkorna industrija

Rumunska sladkorna industrija je že precej stara. Že pred letom 1914 je imela Rumunija štiri sladkorne tovarne. Po prvi svetovni vojni je bilo zgrajenih do leta 1932 še devet, tako da je lahko pridelala rumunska sladkorna industrija pred sedanjim vojno blizu 200.000 vagonov pese na leto. Po novi razdelitvi med Rumunijo in Madžarsko je pripadla sladkorna tovarna v Tarvul Muresu Madžarski. Ko so sovjetske čete zasedle Bujkovino in Besarabijo, je izgubila Rumunija še štiri sladkorne tovarne. Dobila jih je sicer nazaj, toda bile so precej poškodovane.

Nekatere rumunske sladkorne tovarne so zgrajene blizu meje in te nameravajo zdaj premestiti v notranjost bližje krajem, kjer se prideluje sladkorna pesa. 14 rumunskih sladkornih tovarn je izdelalo predlanskim okrog 24.000 vagonov slad-

korja. S sladkorno peso je bilo zasejaneja okrog 50.000 ha polja. Kakor v drugih državah je igrala sladkorna industrija tudi v Rumuniji v celotnem gospodarstvu veliko vlogo, zlasti še, ker so dobili z vinorodje v odpadkih sladkorne pese in melasi obrodilo živinsko krmo. Rumunske sladkorne tovarne so združene v prodajni organizaciji. Iz tega kartela se je razvila tudi razdeljalna organizacija, ki je razdelila predlanskim za 3,7 milijard lej sladkorja.

Poraba sladkorja je v Rumuniji dokaj nizka, kajti rumunski kmetje porabijo sladkorja zelo malo. Vendar pa domača proizvodnja za kritje vsak potrebn ni zadostovala. Pred sedanjim vojno je imela Rumunija okrog 18 milijonov prebivalcev in sladkorja je porabila 12.000 ton letno. Predlanskim je porabila Rumunija 107.000 ton sladkorja, lani pa samo 63.000 ton. Nazadovanje porabe sladkorja v lanskem letu je bilo posledica racioniranja.

Inseriraj v „Slov. Narodu“



Kr. Visočanstvo princ Piemontski na obisku v nekem italijanskem letalskem oporišču

Beljakovina v krompirju

Da je treba krompir kuhati da ne gre beljakovina v izgubo, je splošno znano. S tem je pa izčrpano skoraj vse, kar vedo ljudje v splošnem o krompirju. Lu kilogram krompirja vsebuje toliko beljakovin kakor ena tretjina litra mleka. Krompirjeva beljakovina je pa zelo lahko prebavljiva. Znano je dalje, da ima krompir beljakovino v plastih pod lupki. Toda kako debela je ta plast? Prihizno tako kakor olupki sami. Če torej lupimo surov krompir, gre v izgubo vsa beljakovina, tudi ko lupimo kuhan krompir, moramo paziti da odstranimo z nožem samo rjavo kožo če hočemo, da ne gre v izgubo beljakovina.

V plastih beljakovine je pa tudi barvilo rdečega in modrega krompirja. Barvilo torej ni v zunanjih svetlorjavni koži obstoječi iz plutovinastih celic, temveč pod njo. Dejstvo, da vsebujejo barvilo vsebujejo celice tudi beljakovino, nam priča, da je slednja res tik pod zunanjo kožico.

Zgodovinski ukrajinski dokumenti

V Ukrajini, ki je zasedena po Nemcih, so bili najdeni zanimivi zgodovinski zapiski, katerih vrednost cenijo zelo visoko. Ti zgodovinski dokumenti segajo v dobo trja Petra Velikega, shranjeni so v harkovskih zgodovinskih arhivih. Med temi zapiski je posebno zanimiv dnevnik admirala Apraksina, ki vsebuje vsa pisma, ki mu jih je poslal Peter Veliki v letih 1703 do 1719. Pisma se nanašajo deloma tudi na reforme Petra Velikega, gradnjo vojnih ladij in utrdb, odposiljanje mladih aristokratov v inozemstvo, da se priučijo večini pomorskega bojevanja. Omenjen dnevnik admirala Apraksina vsebuje nadalje podatke o uporabi donskih kozakov ter o pogodbah, ki so bile sklenjene s tujnimi inženjerji, ki jih je povabil Peter Veliki v Rusijo, da sodelujejo pri raznih gradnjah in velikih delih.

Zlati rog zasut s peskom in blatom

Istanbulska mestna uprava se zopet ukvarja s problemom zatiranja zlatega roga z blatom in peskom. Znova je stopil v ospredje načrt napeljati v zlati rog po kanalu v Bosporu močnejši tok morske vode, ki bi sproti odnašala pesek in blato. Stroški za zgraditev kanala bi znašali 6 milijonov turških funtov. Toda do konca vojne ne bo mogoče uresničiti tega načrta.

7000° vročine bi bilo na zemlji, če...

Da bi dobili točno predstavo o ogromni svetlinosti sonca, so primerjali njegovo svetlobo z umetno. Primerjava gre v ogromnih številkah v korist sonca. Merjenja so pokazala, da je sončna svetloba 20krat tako svetla kakor električna luč. Lumina svetloba je nad 600.000krat sibiljska od sončne. Če bi hoteli razsvetliti kar koli tako, kakor stori to sonce, bi potrebovali 2500 žarnic po 100 sveč in od dotičnega predmeta bi sme biti oddaljena samo 1 m. Jupitrova svetloba je približno pet tisoč milijonkrat sibiljska od sončne, najsvetlejša zvezda Si-

Beljakovina v krompirju

Da je treba krompir kuhati da ne gre beljakovina v izgubo, je splošno znano. S tem je pa izčrpano skoraj vse, kar vedo ljudje v splošnem o krompirju. Lu kilogram krompirja vsebuje toliko beljakovin kakor ena tretjina litra mleka. Krompirjeva beljakovina je pa zelo lahko prebavljiva. Znano je dalje, da ima krompir beljakovino v plastih pod lupki. Toda kako debela je ta plast? Prihizno tako kakor olupki sami. Če torej lupimo surov krompir, gre v izgubo vsa beljakovina, tudi ko lupimo kuhan krompir, moramo paziti da odstranimo z nožem samo rjavo kožo če hočemo, da ne gre v izgubo beljakovina.

V plastih beljakovine je pa tudi barvilo rdečega in modrega krompirja. Barvilo torej ni v zunanjih svetlorjavni koži obstoječi iz plutovinastih celic, temveč pod njo. Dejstvo, da vsebujejo barvilo vsebujejo celice tudi beljakovino, nam priča, da je slednja res tik pod zunanjo kožico.

Obvezno delo za madžarske žide

K uvedbi obveznega dela za žide priporimlja madžarski tisk, da žide doslej niso hoteli opravljati težjih del. Prepuščali so jih Madžarom. Madžarski tisk zavrača upanje, da bo imel ta ukrep ugodne posledice. Morda se bo celo posrečilo napraviti iz nekaterih židov delovno ljudi.

Največji kovanec

V starih časih so bili kovanci pogosto precej veliki. Največji kovanec, kar so jih kdaj poznali ljudje, je švedski iz 17. stoletja. To je bakren kovanec za 10 tolarjev. Tehta 22 kg, v premeru pa meri 82 cm. V žepu ga torej ni mogoče nositi. Najbrže so ga nosili lastniki v posebnih torbah.

Bolgarija preskrbljena s premogom

Parlamentarna komisija bolgarskega trgovinskega ministrstva je obiskala te dni na čelu s trgovinskim ministrom znano rudniško mesto Pernik, kjer se je točno informirala o delu v premogovnikih. Ravnatelj je komisiji poročal, da rudniki s polno paro obratujejo, tako da je preskrba Bolgarije s premogom zagotovljena.

Brezmesni dnevi v Turčiji

Tudi Turčiji je začelo primanjlovi mesa. Kmetovalci namreč letos niso nakosili dovolj sene in otave, ker je bila prehlada suša. Zato so mnogo živine poklali. Turčija bo prisiljena določiti dva ali tri brezmesne dneve v tednu. Ob teh dneh bodo mesnice zaprte.

Uspehi na univerzi v Bukarešti

Na univerzi v Bukarešti so bile razdeljene v okviru posebne svečanosti nagrade tistim študentom, ki so dosegli v lanskem študijskem letu posebno razveseljive uspehe. Dobili so denarne nagrade in častne diplome. Pred razdelitvijo nagrad je prečital rektor prof. Hori pismo podpredsednika vlade prof. Mihajla Antonescu o otvoritvi novega šolskega leta, potem je pa razglasil, da bo razdeljenih 176 denarnih nagrad in knjig v vrednosti 173.000 lej.

MODERNI OTROCI

— Vstani, Mirko, in umakni se tej dami, — pravi oči sni v tramvaju. — Saj ni treba biti vedno tako galanten na moj račun, — ga zavrne sin.

Abrahamova polja

J. O. CURWOOD:

11 ROMAN

O zahodne strani se je začelo bobnjenje groma; dež se je silneje ulil, veter je še srdečje zatulil. Odsevi bliskov so skozi reže v zaprtih oknicah osvetljevali strop. Jeems je čutil, kako se hkratu z divjanjem naravnih moči tudi v njegovem srcu dviga srd. Zdelo se mu je, da ima sovražnika pod seboj in ga potiska z glavo v blato, ga bije po obrazu, mu trga krasno obleko in ruje lase. In Marija Antonijeta je stala zraven in gledala, prelepi rdeči žamet je držala v rokah, s široko odprtimi očmi je zrla nanj, ko je tepel Pavla Tacha in ga mikastil, kakor bi mu hotel iztresti dušo iz telesa.

Nato, ko je neurje ponehalo, se je tudi njegov duh pomiril; saj je bil v resnici samo določil, kako mu je jutri ravnati. Najprej podá Antonijeti svoje darilo. In potem...

Potem stori, kakor mu je rekel stric: Pavla Tacha naklesti tako, da si bo do groba zapomnil!

IV

Henri in njegova žena sta se še dolgo pogovarjala s Hepsibo, ki je bil to pot z določnim namenom

prišel k sestri na obisk. Ko bi bil Jeems stopil na kuhinjski prag, bi bil videl, da sta se materin in stric obraz po veselosti prvih ur skoraj tragično izpremenila. Samo obraz Henrija Bulaina je še pričal o dobri volji in zaupanju, ki ga niti Hepsibova temna slika prihodnosti ni mogla omajati.

Govorili so o vojni. To pomlad se je bil raznesel glas, da je spopad pred duri in da bo na vzhodnem delu ameriške celine kmalu tekla kri. Cvetove pokrajine se bodo izpremenile v deželo smrti in razdeljanja!

Med tem, ko sta se angleški kralj Jurij II. in francoski kralj Ludvik XV. delala, kakor da želita biti po nedavno sklenjenem miru najboljša prijatelja — saj tudi nista mogla nadaljevati vojne, ki je bil cvet francoskih vojska obležal na evropskih bojiščih, kopenska sila Anglije pa se je bila skrčila na osemnajst tisoč moških in pomorska na sedemnajst tisoč — so kolonije obeh držav z neugaslo mržnjo vstajale druga zoper drugo. Tako sta največji monarhiji v Evropi skrivali svojo slabost za krinko spretno politike in za razuzdanimi dvorskimi orgijami, ki so izpreminjale ob prestolnici v pustni noriški in blodiški, tekmujoči koloniji v Ameriki pa sta v svojem maščevalnem sovraštvu komaj čakali, da bi mogli iztržiti druga drugo.

Vse je bilo náred za pričetek najbolj slikovitih, hkratu po najbolj krvavih strani ameriške zgodovine. Južno od Richelleuja so čakali besni sovražniki vseh belcev: vojvode Sedmih narodov, na severu pa je razkopirala rotila na vse strani štiridesetorica rodov, podložnih Novi Franciji. Za temi div-

jimi vazali je stal po eni strani milijon angleških naseljenikov, ki so držali obalo od Maina do Georgije, po drugi pa blizu osemdeset tisoč ljudi, vstevši žene in otroke, ki jih je čakala naloga, braniti in ohraniti neizmerne pokrajine Nove Francije, ki so segale od gornje Kanade do Mehikanske zaliva in od Alleg-hanyjev do Skalnih gor.

O tej usodni neenakosti bojnih sil in o neusmiljeni šibi božji, ki je utegnila vsak čas zaživgati po krajih okrog Champlainovega jezera in Richelleuja, je bil Hepsiba Adams pravkar govoril, toda Henriju Bulainu niso šle njegove besede nič bogve-kaj do živega.

»Če mora vojna priti, naj pride,« je rekel Henri. »Srce nove Francije zaslanja nepredirna stena skalovja in gošav, in s takšnim obzidjem pred seboj bo znalo tudi osemdeset tisoč ljudi kljubovati milijonu Angležev, ako pridejo. Pa kaj govorimo o vojni, brat, ko je okrog in okrog nas mir, obilje in lepota? Naj se kralja vojskujeta ali zabavata. Pa kor jih je volja; jaz zase bom, če pride do vojne, prijatelj z obema strankama in se ne bom boril proti nikomur. Ne mogel bi se biti zoper ljudi, ki jim polje v žilah ista kri kakor Katarini, niti ne bi ona marala, da bi se obrnil proti svojim lastnim rojakom. Cemu naj se torej selim odtod? Kraj je čarobno lep. Tu je nevtralo ozemlje in po tem takem baš pravo za nas, ki nočemo nikomur nič zalega. Oneidci in Mohikanci so jedli za našo mizo prav tako kakor Huroni in Algončinci, dokler se taki smrtni sovražniki mirno srečavajo drug z drugim na skupnih tleh, česa se nam je bati?

Katarini so se oči ponosno zabliškale, ko je slišale močve besede.

»Henri ima Indijane rad,« je pripomnila, »in tudi jaz sem jih vzljubla. Vsi so naši prijatelji.«

»Prijatelji!« se je zmrdnil Hepsiba. »Henri, zaradi Katarine in Jeemsa ti moram povedati, da si bedak. Odvedi ju kam, kjer jima ne bo vse dni in vse noči grozila ta nevarnost, za Reko sv. Lovrenca, če hočeš, ali pa na jug, v Katarinine kraje; a nekaj stori, za Boga, ker drugače pride dan, ko vas niti Jezus Kristus ne bo mogel rešiti!« Glas mu je drhtel od čuvstva, ki je narekovalo te besede.

»Vojne ne bo,« je trmasto vztrajal Henri. »Anglija in Francija sta že v Evropi izkravale, in miru, ki je bil sklenjen oktobra meseca, ne bo nihče kalil, dokler bova midva živa, kajti obe sta dobili, kar jima je šlo, in ležita brez moči na tleh.«

»Resnica je,« je prikimala Katarina in lahko vzdihnila. »Tudi jaz mislim, da zdaj mnogo let ne bo več bojev.«

Hepsiba je naplnil lica in počasi izpuhnil zrak. To je bil njegov stari zmrdljaj, ki je kazal, da ga potrpljenje mineva. Katarina se mu je nasmehnila, dasi je način, kako je živno sklepala roke na krilu, očitno izdajal njeno skrb.

»Bedaka! Uboga prostodušna!« je nazadnje vzdihnil Hepsiba. »Pravim vama, da ne bosta imela ne kralj Jurij ne kralj Ludvik nič opravka s to vojno, dokler ne bo sleherna milja goščava med našimi kolonijami in Québecom rdeča od ognja in krvi. Bog mi odpusti, saj se je spopad že pričel!